MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLÍTICA

Preu : 30 cèntims. - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 3'50 pessetes trimestre

Any V. Núm. 212 - Barcelona, dijous, 23 de febrer de 1933

S'han acabat les vacances parlamentàries.

Ja començava a ésser hora.

PER A LA "CASA DE MURCIA"

Sobre la immigració, encara

Els dirigents de la «Casa Regional de Murcia y Albacete» varen demanar permís al governador per a celebrar un míting, deien, en el qual es tractaria del control de l'emigració i altres qüestions connexes. En realitat, no es va tractar de res d'això, sinó que tot el míting celebrat el proppassat diumenge a la Torrassa, senyors dirigents de la «Casa de Murcia y Albacete», fou adreçat a nosaltres ; no podem, doncs, en justa reciprocitat, sinó adreçar-nos avui a vosaltres, públicament, procurant, si més no, d'assserenar el to de la conversa. Ho esperem, perquè ens fa tot l'efecte que, per sota d'alguns apassionaments i malentesos — també d'algun efectisme — hi ha un terreny d'aspiració comuna i d'amplia caritat humana.

Grup d'emigrats

Quan vosaltres presenteu els articles de MIRADOR, parlant dels greus problemes de la immigració i del tracoma, com a casos d'hostilitat envers la vostra regió, us trobeu dins un error : no, no hi ha tal. Mirades desapassionadament les coses, tots els articles sobre la qüestió apareguts al nostre setmanari, en particular els reportatges de Carles Sentís, no es mouen d'un to objectiu, fins i tot benevolent. Quina justificació més gran voleu de l'emigració dels vostres coterranis cap a terres més riques, que aquella pintura nua i crua de la misèria d'unes contrades que no pot ésser absorbida per les altres més florents de la regió? Creieu que exposar la situació anguniosa de milers i milers de persones que són víctimes de l'hostilitat de la natura, és un acte d'hostilitat? Nosaltres més aviat en diríem pietat ; i en el cas concret, de justificació.

L'altre aspecte es refereix a l'altra misèria que s'hi relata : la dels emigrats murcians a Barcelona. Tampoc hi sabem veure res de despectiu ni de xenòfob. Només hi ha que el nostre collaborador, davant la gravetat de la situació de tants d'éssers humans, amuntegats d'una manera tràgica, subjectes als mals i misèries físics i morals que comporta aquesta llei de vida — misèries i mals que, en semblants circumstàncies es donen entre qualsevol mena d'homes, siguin de la terra que siguin — no ha tingut cor per a dissimular-ho. Fer-ho, hauria estat cruel.

Per trobar remei al mal, quan una calami-
Per trobar remei al mal, quan una calami-
tat té les proporcions del fet de què parlem, no hi ha més solució que exposar-lo francament. Fer altra cosa pot evitar complicacions i malentesos al que reporta ; però no contribueix gens ni mica, sinó al contrari, a millorar la sort dels que pateixen dins la misèria i l'embrutiment, que són aquells que hom tracta de salvar. Perquè, tingueu-ho ben present, ens guien dues finalitats ; l'una, com a catalans que som, de resoldre un problema situat a la nostra terra ; l'altra, com a humans, d'evitar l'explotació i l'abjecció d'uns homes, d'uns germans nostres. Ens fa tot l'efecte que, tocant el problema, la vostra posició no pot ésser diferent de la nostra.

Vosaltres, com a representants dels fills de la regió murciana, teniu el deure de no permetre que sigui possible que, per engany o per ignorància, vinguin a patir la misèria ciutadana, mil cops més rònega que la camperola, uns dissortats fills de la vostra mateixa terra. Vosaltres que treballeu i us guanyeu honradament la vida, heu d'ésser els guies i els protectors d'aquests humils coterranis, i us heu de preocupar perquè no continui gaire llur engany.

I, respecte a Catalunya, que estimeu i que us estima, no cal que en parlem. Com molt bé recordava un dels vostres oradors, i com s'ha demostrat, els no-catalans sempre, i en especial durant les eleccions, s'han portat amb discret i noble sentit de convivència. No vulgueu destruir-ho amb una actitud contrària al benestar d'aquesta segona pàtria vostra.

No vulgueu fer d'un problema d'humanitat i d'equitat, un problema polític, i encara menys, patriòtic. Són perilloses aquestes coses. A part d'això, seria gratuit i no gens exacte. D'on heu tret que nosaltres hàgim situat la qüestió dins un terreny particularista? Que nosaltres sapiguem, encara no hem posat, com un diari català que ell sap per què s'ho posa — no hem posat a doble columna i amb grans titulars la interrogació : «Catalunya ha d'ésser la cloaca dels pobles hispànics?»

Vosaltres d'això no n'heu protestat. El vostre acte semblava tot adreçat contra nosaltres. Us heu precipitat. La passió, enverinada en aquests punts espinosos, de vegades impedeix que hom vegi ben clar el que diu ni el que li diuen.

Per això que veuríem amb molt de plaer que s'acabés aquest malentès i que es puntualitzessin les coses. Us escau més de secundar-nos que de combatre'ns. D'una manera us poseu a la raó i de l'altra us en sortiu.

Això seria convenient per més d'una raó. Entre d'altres perquè vosaltres seríeu els més indicats per establir una mena de control paternal damunt dels germans vostres que, si arriben incautament a la nostra ciutat — que, també, parcialment, és la vostra — poden rodolar a la misèria, la fam, la desesperació i, sovint, al crim. Tingueu compassió d'aquests germans vostres, com en tenim nosaltres.

I un consell. No vulgueu secundar certes maniobres que, al fons, van contra la República, fomentant la desunió entre les diverses regions, i el que encara és pitjor, entre els naturals i els forasters d'un mateix territori. Nosaltres no ho faríem pas a casa vostra ; vosaltres heu d'abstenir-vos-en a casa nostra. Més quan tota la vostra campanya no aniria gens a favor d'una més gran prosperitat dels vostres connaturals ni de la vostra terra, sinó de la continuació d'una malura que, tot i ferint la vostra terra d'adopció, devora la carn i la sang de la vostra pàtria de naixença.

De Dijous — a Dijous

A tot arreu del món hi ha crisi, de tal manera que, fins a cert punt, no és gaire estrany que aquesta es ressenti en el nostre país, una mica més deslligat del món del que li pertoca.

Es cert que alguns rams més que altres passen una crisi ; però n'hi ha d'altres sobre els quals no es pot fer aquesta afirmació, ni és prou justificat el pessimisme que molts, deliberadament o amb inconsciència, cultiven amb una afició digna de millor esmerç.

Hi ha un ram, però, del qual no es pot negar que està travessant una crisi, que s'arrossega des de fa molt de temps. Aquest ram és el de l'edició catalana.

Fa temps, en efecte, que surten pocs llibres en català, i encara els pocs que surten no assoleixen els tiratges — que tampoc arribaren a cap xifra astronòmica — d'anys enrera. Hom ha d'arribar a la constatació que la gent compraven llibres com una de les poques protestes que de tan indirectes no els eren vedades pel govern monàrquic i dictatorial.

Molts foren els que aleshores varen creure que el d'editar era un negoci, i s'hi llançaren. Una mica pertot sorgien biblioteques i editorials, de les quals sols queden les més fermes o les més voluntarioses. S'ha operat la inevitable selecció natural.

Però aquesta crisi no sols fa referència a l'edició en el seu aspecte comercial. També en fa en el seu caire literari. Surten pocs llibres originals que facin un cert efecte. No se sap si els escriptors s'han descoratjat una mica, cosa que, afegida al descoratjament dels editors, ha produït aquesta minva de la producció.

Què cal fer perquè la gent compri llibres? Això es pregunta tothom, i realment ningú no sap què respondre-hi. Perquè, n'estem gairebé segurs, ni que els llibres que s'ofereixen al públic fossin de molta més qualitat de la que tenen, no es vendrien pas gaire més.

Haurem d'esperar que tinguin edat de comprar llibres les generacions que ara pugen, educades de bon començament en català? I mentrestant, què?

Un altre aspecte relacionat amb aquest és el de les revistes. De tenir-ne una colla, hem passat a la manca d'elles més desoladora. En aquest cas concret, la culpa fou dels animadors respectius, ja que les revistes que sortien fa uns quants anys eren, en general, ben acollides, i alguna d'elles fou — cosa rara ací — un excellent negoci. Però cal preguntar-se si també no haurien anat llanguint sense la mala gestió que les presidia, donada la pèrdua enorme de l'afició a la cosa impresa.

De totes maneres, sembla que no fa quedar gaire bé el decòrum collectiu l'absència d'una revista per l'estil de les que havíem tingut, i caldria fer alguna cosa per tal de posar remei a aquesta situació.

Es parla vagament de projectes en aquest sentit. No serem pas nosaltres els menys contents si arriba a realitzar-se. — C. R.

MIRADOR INDISCRET

Recordant un patriota

S'ha retut darrerament un homenatge públic, donant el seu nom a un carrer i descobrint d'una manera solemne la corresponent làpida, al jove patriota Soler Rebollar.

De l'abnegació i esperit de sacrifici que el bon Soler desplegà durant la dictadura, no s'ha dit encara ni la millèsima part del que es podria contar.

Volem, només, recordar una de les seves admirables facècies.

Soler Rebollar féu en temps de la dictadura el servei militar. Com que era impressor d'ofici, fou adscrit a la impremta de Capitania.

Doncs bé : en aquella impremta, i alternant-les amb les ordres i disposicions del general Barrera, Soler i Rebollar componia i tirava aquelles fulles separatistes que tant enfurismaven l'aleshores virrei de Catalunya.

Així era Soler Rebollar !

Corrent sempre — treballant per l'ideal — d'una banda a l'altra, mal alimentat i sofrint més tard les inclemències de la presó, Soler Rebollar morí tísic.

MIRADOR aprofita el record d'aquell entusiasta per a demanar a qui calgui que el pare de Soler Rebollar no passi misèria.

Un xofer cèlebre

Marie Dubas, l'exquisida artista francesa, vingué a Barcelona en el seu auto.

Aqueix auto, però, a desgrat de tractar-se d'un Panhard-Levassor magnífic, no té res de particular. El que és digne d'esment és el xofer.

Ah, quin xofer ! Normand legítim, sent per Marie Dubas tota l'admiració, tot el respecte i tota la subordinació imaginables. El seu més gran orgull és d'estar al servei d'aqueixa artista excepcional. Li dóna això, al seu entendre, molta categoria.

En els començos, pregonava pertot arreu :

—Sóc el xofer de la cèlebre Marie Dubas.

Ara, inverteix ja els termes. Segons ell mateix explica, quan entra a París en algun restaurant on es reuneixen companys d'ofici, exclamen aquests :

— Heus ací el cèlebre xofer de Marie Dubas !

Doneu-nos un reflector!

En les *tournées* de Marie Dubas, el xofer té cura del reflector. Ell sap quan i com ha de donar el focus, i considera això com una mena de sacerdoci.

En arribar a la Sala Mozart i veure que no hi havia reflector movible, de poc que es desmaia.

—Què farem, sense reflector?

L'home estava amoïnadíssim, i tot era lamentar-se a cada instant de la manca de reflector. Tenia el reflector ficat al cap.

El dia del darrer recital, Marie Dubas, encuriosida, visità a darrera hora el concert Sevilla, del Parallel. Anava amb uns amics. El xofer va romandre a una taula prop de l'entrada.

Mentre treballava la *vedette*, a ple focus, el xofer s'aixecà tot d'una, somrient, del seu lloc i s'atansà a la taula de Marie Dubas :

—*Madame, quel projecteur...* !

Atracció de forasters

Aquella mateixa nit, Marie Dubas passejà, en turista, per alguns carrers del barri dit xinès. Als acompanyants, s'hi havia juntat un agent de vigilància, amic d'un d'ells, que trobaren de passada.

De sobte, al carrer de Peracamps, tocant al de Cid, una dona fa un xiscle :

—¡ *Que me va a pinchar* !

Un home s'havia tret un ganivet i intentava en efecte agredir aquella desgraciada. Una altra dona s'esforçava a subjectar-li el braç.

L'agent, ràpid, desarmà l'agressor d'un violent cop a la mà.

—*Tú, ¿por qué te metes?* — rugí l'home, ensems que se li anava a abalançar.

D'un directe, l'agent el deixà k. o.

Una veritable escena, tot plegat, de pellícula realista !

—I això passa sovint, en aquest barri? — preguntà Marie Dubas.

—Gairebé mai — respongué un dels acompanyants —. Aquestes escenes les preparem de tant en tant per a quan ve algun estranger de marca !

Un ple

Marie Dubas havia confiat la seva actuació a Barcelona a un representant poc coneixedor de la nostra ciutat i de la forma de produir-se ací els espectacles.

Dona intelligent en extrem, es va adonar de seguida, en arribar, que no s'havia fet la publicitat que calia, i que el lloc no era potser, tampoc, el més a propòsit.

—M'han dit que a aqueixa sala no acostuma a venir-hi la gent ! — observà al representant.

—Com és possible? Ahir mateix, sense anar més lluny, estava plena a vessar.

Era cert. El dia abans havia donat a la Sala Mozart la seva conferència el senyor Bofill i Mates.

Quina crema!

Marie Dubas sopà un dia a can Soler de la Barceloneta.

Li va plaure molt — i no és reclam —. Va beure en porró i va tastar, picant d'ací d'allà amb la forquilla, tots els plats dels seus companys de taula.

En arribar a la crema — crema cremada — la seva satisfacció va pujar al grau més alt.

En broma, una vegada hagué acabat, un amic li posà la plàtera al davant...

Marie Dubas continuà a menjar crema.

—Això — exclamà rient — no fa, potser, *vedette* del Casino de París.

I afegí, posant-se seriosa :

—Bé, no en digueu res, eh !

Tot molt moral

De sortida de can Soler, Marie Dubas i els seus acompanyants es deturaren al cafè de la Borsa, plaça de Palau.

Hi treballava el duet *Los Amadeos*.

Amb moltes dificultats, els acompanyants de Marie Dubas anaven traduint-li els cuplets del duet. La traducció era difícil a causa del verd pujat, pujadíssim, dels cuplets, alguns dels quals farien enrogir un carrabiner.

Marie Dubas esclatà, de prompte, en una forta riallada.

Havia reeixit a compendre el que deia un cartell de *Los Amadeos* clavat a la paret.

El cartell deia :

LOS AMADEOS
Decorado propio — Lujoso vestuario
Variado repertorio
Todo muy moral

A Marie Dubas li havia fet gràcia, naturalment, el *todo muy moral*.

—*Quelle ville, Barcelone* !

L'insaciable senyor Pan

Inauguració del nou edifici del Banc d'Espanya. Les autoritats i representacions són presentades al subdirector del Banc, senyor Pan.

Pel Parlament de Catalunya, es troba present allí el senyor Tauler. Es també presentat al senyor Pan.

Aquest confessa, després, a l'orella d'un amic :

—*Tratándose del Parlamento catalán, me sabe a poco.*

Disbauxa

Divendres passat els repòrters municipals foren obsequiats pel barman de Canaletes a «provar» uns cocktails al seu domicili particular. Del que allí va passar no se'n saben gaires coses ; hi ha qui afirma que cada invitat es va veure obligat a liquidar setze o disset cocktails, tots diferents, i que en sortir al carrer els que tenien d'anar Rambles amunt tiraren cap al moll.

Les conseqüències

Per alguns dels invitats, les conseqüències sobrepassaren els límits acostumats. Una colla dels obsequiats, no atrevint-se a presentar-se a llurs domicilis, decidiren anar a dinar a can Joan, on després de menjar i acabar de posar-se a to, dos periodistes s'enfilaren damunt la taula, i amb mitjans personalíssims feren una imitació dels jocs d'aigua de l'Exposició.

Un d'ells, del diari més reaccionari de tots, donava visques al *comunismo libertario*, mentre un altre, d'un diari de l'Esquerra, victorejava personalitats a les quals el seu diari i el seu partit tenen allò que se'n diu el dit a l'ull.

I aquell vespre...

Aquell vespre hi havia sessió municipal, però els pobres repòrters no estaven per sessions i els regidors acordaren fer-ne una de cinc minuts, ja que els seus discursassos no s'haurien vist reflectits en la Premsa.

Els repòrters celebraren aquest acord amb una visita oficial al Grill Room, restaurant molt concorregut, els dies de sessió, per alguns regidors.

—A tot el món passa o vol passar el mateix. No ens en donarem vergonya, tan ganàpies?

Esport i ciutadania

La Federació Catalana de Boxa ha tramès als diaris una nota oficiosa de la qual reproduïm textualment el següent tros:

«Amonestar a l'Empresa «Olympia Ring» per sortir en els cartells de la vetllade del dia 31 de gener un dels boxadors amb un titul que no hera poseido d'ell com axis mateix advertir-il·si que aquesta Federacio no veu amb molt bons ulls el que en cada vetllade sustituhi-exin varis boxadors que no constan en el permís de vetllade que presentant a la Federació.

Al mateix temps a totes les Organitzacions de Catalunya recomanar-lis que la Federació impondrà una multa de % 500 pts. cuan torni a repetirse lo primer de dalt indicat, axis es que se menin en confeccionar els programes de llur vetllades.»

Cosa que demostra una vegada més que una cosa és l'esport i una altra la ciutadania.

Més esport i ciutadania

Un setmanari de Madrid publica les memòries del boxador Paulino Uzcudun. Del darrer capítol publicat, extraiem el següent fragment:

«Me tocó en suerte como compañera de excursión Mary, la menor y más agraciada de las dos, linda chiquilla que apenas si había salido de la adolescencia cuando el destino la puso en mi camino. Y yo, el rudo boxeador de férreos puños y músculos de acero, aspiré hasta embriagarme todo el perfume de aquella rosa de carne, de aquella flor de belleza virginal y alabastrina. Mary, aquella adorable muñequita francesa que entre mis brazos hercúleos parecía hacerse más frágil e ir a romperse, fué la primera mujer que me enseñó a amar, y su recuerdo va unido a las horas más dulces de toda mi existencia...»

Llàstima de Premi Nobel!

La Sra. Aurea fa escola

Ple imposant fa pocs dies al Lyceum Club. Totes les sales del pis del carrer de Fontanella estaven totalment ocupades per una multitud femenina atapeïda. Només un home: l'indispensable Sindreu i Pons. Tot sol, enmig de tantes dames, semblava *El último varón sobre la tierra.*

Finalment surt la causant de tanta expectació, la senyoreta Elsa Longoni, que ofereix una sessió de danses pseudo-clàssiques a les sòcies de l'entitat. La senyoreta Longoni s'enfila a l'estrada. Aplaudiments amables. I comença el primer ball. Aquells saltironets inevitables en tota dansarina rítmica que es respecti... I puff! patataff...! espectacular caiguda de cul.

No sabem si això és una innovació que han introduït les dalcrozistes en la dansa rítmica i plàstica. Però no ens acabem de creure-ho. Més aviat suposem que és una imitació de l'actitud coreogràfica de més èxit de l'opulent Aurea de Sarrà, aquella amb la qual debutà, i la que li ha donat més fama.

La senyora Aurea ja fa escola!

Literatura musical

L'Associació de Cultura Musical ha presentat un pianista rus, Alexandre Brailowsky, que ha donat dos concerts a Barcelona. La literatura de presentació no és realment cap cosa extraordinària, però almenys no s'hi troba tampoc res tan pintoresc com en la presentació que la mateixa entitat feia, el curs passat, d'un violinista. Deia:

«JASCHA HEIFETZ. Aquest cèlebre violinista, és una feliç excepció de la llei de neuliment que fatalitza la major part dels *infants prodigis.*»

Celebrem la millora.

Periodisme

L'acció en una ciutat de Catalunya, on es publiquen, setmanalment, dos periòdics. Ambdós surten el dissabte cap al tard. Ambdós, també, tenen, entre altres, la secció de «Notes de Societat», deliciosa informació per on hom sap les senyores que tenen nens, les parelles que es casen, els que estan malalts, etc., etc.

Tant l'un com l'altre periòdic tenen punt a no deixar passar per alt cap d'aquests esdeveniments. Darrerament, al redactor que té cura d'aquesta secció en un dels periòdics, se li escapà una senyora *que havia infantat un robust nen.*

Un amic del periodista li'n féu retret, dient-li:

—Noi, aquesta vegada has badat. T'ha passat desapercebuda una nota de societat.

—Quina? — contestà l'altre.

—Doncs, mira; que la senyora X ha tingut un nen.

—Què dius...? — replicà el periodista, sorprès —. La senyora X ha tingut un nen...? Tant que la vigilava...!

SASTRERIA

F. Vehils Vidal

7, Plaça Universitat, 7

Direcció: M. PELLICER

REBUDA la primera col·lecció de novetats país i estranger, per aquesta primavera.

PREUS LIMITATS

EMBADALIMENTS D'UN NEOFIT

La I Exposició de Confiteria i Pastisseria

Si alguna vegada ens hem meravellat de debò, aquesta fou ara fa poc, en ocasió de visitar la I Exposició de Pastisseria i Confiteria de Barcelona, una de les més importants i nodrides de totes les que (imagineu-ne tres o quatre) s'han portat a terme al nostre país. Tant com un pretext per a donar a conèixer a entesos i profans els resultats insospitats que poden obtenir-se mitjançant un hàbil agermanament de les substàncies bàsiques que constitueixen aquesta branca simpàtica de la pastisseria, flotava, per damunt de la rebuscada estructura o de la simple estilització de les obres exposades, el desig de deixar-hi ben profundes les empremtes inequívoques de l'art veritable. Aquesta preocupació, innata en tot artesà que lluita per situar-se dins un determinat ambient artístic i que nosaltres sols consideràvem patrimoni d'aquelles persones que guarneixen les parets de les sales d'exposicions amb les seves obres i distreuen el badall d'un escenari amb unes quantes peces de concert, resulta que també tempesteja i fins turmenta el pensament dels xicots dels obradors de pastisseria, aquests que per Sant Josep omplen la ciutat d'un perfum de crema planxada al foc, per Nadal us desitgen *Felicidades* amb una calligrafia tremolosa de xocolata i per Pasqua s'esbraven convertint en plàstica de crocant els molins de vent de qualsevol sarsuela infame.

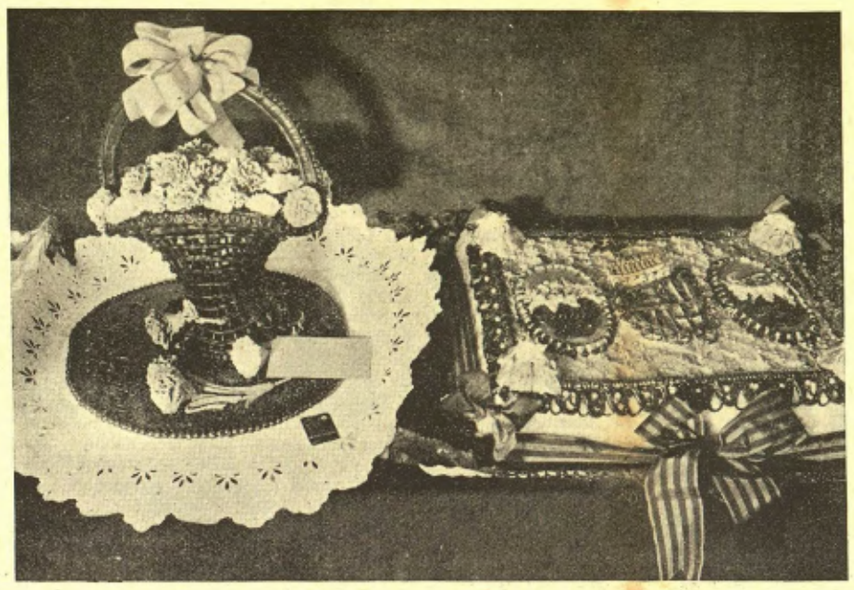

Un parell d'obres mestres d'escultura mengívola

El fet és curiós, admirable o si voleu simplement agradable de consignar, però, tanmateix, d'un verisme a prova de qualsevol irònica o escèptica escomesa. Ben mirat, però, els nostres amics pastissers hi tenen tant dret com els altres, vull dir els artistes de debò. Que per ventura una sensibilitat artística no pot manifestar-se amb idèntica eloqüència, entre un home que manipula el fang i un altre que manipula el massapà amb tot el seu entusiasme?

Altrament la tècnica del pastisser és complicada i abasta un camp d'activitats molt diverses, tant, que ben pocs aconsegueixen destacar-se en més d'una especialitat. Però aquestes són coses que ja s'aniran veient a mesura que es projectin les idees i les imatges d'aquest reportatge.

* * *

La quantitat d'obres sotmeses a la curiositat del visitant durant la I Exposició de Pastisseria i Confiteria es fa mereixedora dels adjectius més cordials. Quant a la varietat de temes, la nostra sorpresa ens sembla que restarà discretament definida dient que fou la que ens estimulà a escriure aquestes ratlles, que no cal pas perdre el temps batejant de modestes.

De les obres exposades, les més espectaculars — aneu a saber si, de retruc, també les més apetitoses — ens semblaren un Dant fet de sucre blanc, obra del professor de l'Acadèmia de Pastisseria Artística de Barcelona, senyor Sebastià Astor; un joc d'escacs japonès, obra de Miquel Oller, construït amb xocolata, massapà i *fondant* (sucre fi, especial); i la composició històrica i de massapà titulada *Les quatre barres,* de la qual és autor Jaume Sabat. L'excellent coloració d'aquestes obres, juntament amb la pulcritud d'elaboració i la relativa dignitat escultòrica, ens feren dubtar, en certs moments, de la veracitat de mitjans amb què havien estat realitzades, justificada actitud que ben aviat ens veiérem obligats a rectificar, puix el senyor Sebastià Astor, que amb la millor de les amabilitats ens atenia, a fi de fer-nos sortir de dubtes tot era invitar-nos a tastar pessiguets d'obra exposada, cosa que sols acceptàrem — i voldria que en aquesta afirmació no volgués endevinar-s'hi una tèrbola allusió ideològica — de la cuixa del malaguanyat comte Guifré I. El joc d'escacs, que ocupava un dels llocs preferents de la taula presidencial, sembla que havia d'ésser utilitzat per un clubs d'escaquistes barcelonins per a portar-hi a terme unes quantes partides, però aquesta iniciativa a darrera hora fou hàbilment rebutjada, decisió molt enraonada i comprensiva tenint en compte la impossibilitat d'assegurar-se que, entre els jugadors, s'hi amagués un escaquista més llaminer que no pas ornat d'altres «virtuts», el qual, al més mínim descuit del contrincant, s'hauria pogut menjar unes quantes peces.

Ens feren adonar, també, amb molta justesa, de diversos treballs elaborats exclusivament en xocolata, tècnica aquesta molt difícil i en la qual ben pocs confiters aconsegueixen reeixir plenament. La dificultat essencial en treballar la xocolata es deu — així ens ho digueren — al fet d'ésser una substància sumament sensible a totes les temperatures i necessitar una cocció molt intelligent, puix, una petita distracció en aquest sentit fóra prou per a convertir-lo en l'anomenada xocolata blanca, que, entre els entesos, ve a ésser com si diguéssim el duro sevillà de les xocolates de debò.

En algunes de les obres exposades brillaven uns calligràfics dibuixos de purpurina daurada, pel que ens feren saber perfectament comestible. Quant als colors de diversos bodegons, ens fou aclarit que es tractava de colors vegetals tan inofensius com aquella purpurina.

El senyor Sebastià Astor tingué interès a fer-nos adonar d'unes flors de caramel molt reeixides de color, desconegudes en absolut a Espanya, amb les quals es proposa portar a terme una brillant campanya.

Referent a les inscripcions i inicials, la moda sembla que tendeix a descartar-les gairebé del tot i que sols seran permeses en festivitats molt assenyalades de l'any, com per exemple les anomenades en les primeres ratlles d'aquest reportatge.

Una exposició d'obres mengívoles, per força ha d'oferir els seus inconvenients, doblement quan aquestes presumeixen unes possibilitats de temptació tan irresistibles. La tasca desagradable de custodiar totes aquestes meravelles de confiteria agafava proporcions literalment «chaplinesques» a partir del moment en què la sala d'exposició restava discretament poblada de criatures.

L'infant, davant d'aquell exèrcit de dolços i objectes d'art de sucre i massapà, o bé badava una boca extasiada en mig d'un auditori familiar que li celebrava amb escreix l'astorament, o es decantava per un captenim menys platònic i volia llepar tot aquell epíleg vivent de contes de Perrault. Gairebé sempre, quan aquest darrer esclat s'esdevenia, el Dant pagava la festa i els infants eren invitats a digitar en una mena de regalim de sucre, que és la mort que gasten aquesta mea d'obres escultòrico-comestibles.

Sense moure'ns d'aquest circuit on fa uns minuts que papallonegem, podem consignar també l'especial tracte de què s'ha fet objecte, per part del públic, al senyor Francesc Macià (un Macià fet de massapà i confitures) durant els dies que l'exposició ha tingut obertes les seves portes. Ni un filet de sucre desencrostonat, ni un bri de cabell esporgat, ni un discret pessic a l'americana... Tot un èxit, en fi, de la ciutadania que, als diaris especialitzats a fer-la remarcar, no cal pas dubtar que els haurà passat per alt.

Projecte de tortada

Tot mostrant-nos l'exposició, desfilant cada vegada amb un entusiasme més legítim per davant de les diverses obrers sotmeses a la curiositat de centenars de visitants, tan aliens als treballs d'obrador com nosaltres mateixos, arribàrem davant d'un paisatge curiós, de concepció burgesa, d'una aspra i desesperada coloració: significava una petita muntanya de massapà i un molí de vent fet de crocant, reflectint-se dins del caramel d'un llac, per on navegava una embarcació no menys alimentària. Uns núvols de sucre *fondant* completaven la tasca decorativa i tot plegat apareixia emmarcat per un ample ribet de massapà d'un to caoba fosc. Abans no us fugís la pregunta dels llavis, l'acompanyant cuitava a posar-vos en antecedents i amb una gran serietat us explicava:

— Veu aquest paisatge? Doncs es pot menjar tot, menys el vidre...

Les aglomeracions, per citar una altra observació curiosa, evidentment no han estat fetes per a aquesta mena d'exposicions. Un pom de roses (mantega i biscuit) presentat per «La Lionesa» parlava, en aquest sentit, amb la més diàfana eloqüència: quan més caldejat era l'ambient i més s'atapeïa la concurrència, més ràpidament es marcien i colltorçaven les diminutes roses de mantega. Afortunadament el remei era ràpid i no oferia complicacions enutjoses: una estona d'airejament, un moment d'assignar-los el paper de roses veritables arrecerant-les en un recó del balcó i les roses recobraven el seu redreçament i ufana peculiars.

Tanmateix, si un simple oratge de balcó esdevingués tan benefactor per a totes les veritables obres artístiques!...

* * *

Hem demanat el nom dels alumnes que més hàbils es manifesten en les tasques acadèmiques, i el joveníssim professor Sebastià Astor ens ha fet anotar tots els que segueixen: Franscesc Dotu, Domènec Casado, Carles Vives, Ramon Comelles i Josep Estalella.

De tots els pastissers i confiters expositors, Lluís Santapau és el que evidencia — segons opinió del mateix senyor Astor — un coneixement més sobri i perfecte de l'escultura (*sic*).

J. Rey s'ha fet remarcar per les seves imitacions al cristall, moltes de les quals deixen endevinar un procés laboriosíssim.

J. Granés, en el maneig del *cornet,* apareix com una estrella de primera magnitud, realitzant els treballs anomenats *reixats* amb una seguretat sorprenent i personalíssima.

S'endevina en Josep Estalella un infatigable cercador de coses noves. El seu treball exòtic, a base de bèsties cobertes d'una capa de gelatina, ens permet augurar-li un esdevenidor pletòric de sòlides realitats.

El pastisser que lluita per a fer-se un sou ràpidament (en segon terme posem-hi una popularitat) ha de dedicar gairebé totes les estones que li deixa vagaroses la jornada de treball per a exercitar-se en el perfecte agermanament de totes les innombrables substàncies que integren l'art de la pastisseria i confiteria. D'aquí el fet — constatat — que molts treballadors d'obrador tinguin a casa seva una llenca de massapà, per anar planejant obres mestres, mentre l'aparell radiotelefònic omple el pis amb el xarop amb sifó verbal que són els acudits d'En Toresky.

* * *

Un cop visitada l'exposició ens acompanyaren fins a la secretaria, una secretaria com totes, amb els avisos corresponents clavats amb xinxetes sobre un petit plafó de fusta, i l'armari per a guardar-hi els indispensables estres d'escriptori, el llibre d'actes i el cendrer per a ús de la Junta, amb les corresponents restes de puro profusament mastegat. A la paret, si la memòria no ens falla, la fotografia d'un senyor important amb uns bigotis equilibrats, talment els braços d'unes balances. Encara una taula, plena de verola de tinta negra, amb una carpeta que en un temps no gaire llunyà devia haver estat xarolada. La companyia d'aquesta taula consistia en unes quantes cadires banals, amb uns corcs perseverants poblant-les de circuits. Entre aquestes parets de secretaria, entre fum de cigars i espetec de conversa, els rebosters i confiters confeccionen, amb exemplar tenacitat, el seu portantveu mensual, en les pàgines del qual són reproduïts dibuixos i perfils per a ésser executats a l'obrador, articles sobre socialisme i esport, receptes de pastisseria i una mica de literatura tirant a *merienda fraternal.* Les receptes no poden ésser pas més excellents; ara bé, quant a la literatura, els nostres lectors ja ens perdonaran que ens reservem una opinió que tampoc fóra oportú ni delicat emetre en aquestes circumstàncies. Això, però, no ens privarà de reproduir uns preciosos botons de mostra sobre el cas.

Decorat de xocolata sobre massapà

Comencem amb un fragment del tipus d'article o comentari que li ita pel triomf definitiu de les reivindicacions obreres:

«Y es aquí cuando la víbora burguesa arroja toda su hiel sobre la cabeza del inocente muchacho, dándole y aconsejándole que en su casa ha terminado sus servicios y que puede estar muy bien en una casa en Barcelona, donde ganará mucho y aprenderá más; allí es otra vida: vida de sueños y felicidad. Pero el buen muchacho no se da cuenta del truco; el joven sólo piensa consigo lo que será de él; pero el otro, el tirano, ya tiene sus uñas ensangrentadas en el mal.»

Les ressenyes excursionistes són fetes amb aquell casolaníssim i velat humorisme del que es pensa que ja en torna, quan en realitat fins caldria dubtar de l'arribada:

«Havent dinat anem tot cercant uns raigs de sol que s'albiren cap aquella part vers el monument dels Màrtirs del Bruc; allí la màquina d'En Noguera va d'un lloc a l'altre, buscant la manera més apropiada per a projectar en la seva cambra la simpàtica i heroica figura del Timbal del Bruc.»

El pastisser, de tant en tant, es sent fiblat pel borinot daurat de la poesia i es passa les nits somiant imatges i consonants... i no precisament de sucre *fondant* sobre un fons de pasta fullada. Es la grip sentimental que un dia s'apodera del fabricant de falsos paquets de *Lucky Strike,* del *gigolo* d'una senyora a mig marcir, i un altre dia, senzillament, del pastisser més amic de tocar de peus a terra i fer l'amor a les minyones d'*El Globo* i el *Nuevo Mundo.* Quan arriba aquest cas, la poesia fa veu de falset i té un gust de camamilla dels més inofensius:

«Tendra poncelleta
del jardí encar no florit,
quan esclati la roseta,
seré jo ton preferit?
Batega mon cor d'alegria,
batega mon cor de tristor.
Déu meu, quina en seria...
mes no, no vull creure-ho, no.»

Però, ben mirat, tot això no són més que divagacions puerils i ganes de buscar tres peus al gat...

MANUEL AMAT

L'APERITIU

Sobre Wagner. — Ara ha fet cinquanta anys que Wagner va morir a Venècia, en un d'aquells immensos palaus de marbre del Gran Canal. Si mai heu estat a Venècia, us haureu adonat perfectament que el Gran Canal és el carrer més fastuós i més podrit del món, i que aquell carreràs de pesombre fet de marbre i aigua és el lloc a propòsit per servir d'agonia a un d'aquests homes excepcionals i monstruosos, que només en surten de tant en tant a la història i fan l'efecte d'uns Prometeus esperitats que vesteixin per força la moda de l'època.

El palau on va morir Wagner, em penso que és l'anomenat palazzo Neudramin, tota una massa quadrada i blanquinosa en la qual es distribueixen en una proporció desesperadament acadèmica els arcs i les columnes. Allí Wagner arrossegà la darrera bronquitis, els darrers mals humors i les darreres boines romàntiques de vellut que li avançaven en una actitud decorativa sobre aquell nas de bec d'esparver, i li feien companyia als pèls esclarissats del pòmul.

Wagner, després de fer tot el que havia fet, va anar a parar a Venècia, perquè en realitat no podia anar a parar enlloc més. Potser li haurien pogut posar una taula i un llit en aquella sala dels turments del castell de Nuremberg, però hi hauria estat massa incòmode i hi hauria patit fred. A Bayreuth tampoc hi hauria estat bé, perquè Bayreuth és una ciutat negra, tristíssima i vulgar, i no cal dir que a París, Wagner, a les seves velleses, hauria espantat com un lleó els ocellets del Luxemburg, i el romanticisme i el café amb llet dels bulevards li haurien caigut a sobre.

Venècia, en canvi, té aquest ofici únic al món; la seva aigua, les seves molses, el seu artritisme serveixen per ofegar lentament el capvespre d'un déu.

Sobre Wagner es comencen a desinflar, potser s'han desinflat ja del tot, les boires del wagnerisme. Avui dia el geni de Wagner es pot apreciar net i pelat sense la confusió dels adoradors i dels wagnerians i dels fanàtics. Quan la febre wagneriana, aquell home era considerat com una mena de Crist, com una mena de Buda o de Mafumet; de la música es passava a la filosofia, de la filosofia a la moral, de la moral a la religió, de la religió a les follies interplanetàries; Wagner ha estat considerat com el darrer dels prometeus autèntics. Es clar que tot això era excessiu, i de tot això n'ha quedat un gran artista només, però sense cap dubte el darrer dels grans artistes d'aquest món de misèries. Després de Wagner totes les altres coses que han vingut són esgarips, són veus primes, són humanitats mancades. La sensibilitat i la crítica han realitzat prodigis, però prodigis més aviat de laboratori, que no tenen res a veure amb el cop de puny i amb el do de pit d'un homenàs com Wagner.

Els alemanys tingueren la sort de posseir un contemporani de Wagner excepcional: Frederic Nietzsche. Però Nietzsche, poeta magnífic entre els magnífics, era un pobre malalt que volia definir sota els seus grans bigotis de tuberculós la qualitat dels llavis de les deesses i là musculatura dels déus, però les definicions de Nietzsche eren impotents, desesperades, rabioses; en canvi Wagner ho resolia tot a cops de timbal i a so de trompeta, i amb les cordes dels violins construïa tot el sistema nerviós dels homes i dels déus. Wagner anava afirmant i creant, d'una manera lenta, assossegada, feixuga, però densíssima; no li venia de mesos ni d'anys; les obres les rumiava i les meditava i anava extraient tot un món obscur, complex i grandiós de la matèria del seu cervell.

Wagner es barallà amb la lleugeresa i la imbecilitat de tothom, i arribà a esclafar-les a força de tempestats de música, a força de soroll atabalador, i dintre del soroll atabalador Wagner deixava anar els oasis més verds, més tendres, més sensibles i més apassionants.

Avui dia, que la gent viu tan de pressa i està tan poc per orgues i que la banalitat intelligent s'ha arribat a ficar per totes les escletxes, sembla que parlar de Wagner sigui com voler retreure una gran carrossa arqueològica. Les joventuts que pugen, o es decanten per la puresa estricta, o per la poca-solta estricta, i en el cas de Wagner troben potser massa quantitat de fisiologia en tensió, massa hores de música i de greix musical, Wagner demana un esforç d'orelles i de nervis massa llarg per les persones que mengen a peu dret i rebenten una fortuna en cinc minuts i tenen el pit de comparar el vol dels avions amb el pas de les tortugues. Però a les persones que encara ens agrada anar una mica a peu i fer un parell d'hores de sobretaula entre el fum i la copa i la conversa, estem ben convençudes que de tant en tant res no ens satisfà d'una manera tan completa com fer un bon *plongeon* dintre d'aquest mar espès d'harmonies que es diu *Tristany,* o es diu *Els mestres cantaires,* o es diu *La Walkyria,* o es diu *Parsifal.*

Els bons moments de Wagner, que són infinits, a mesura que el fantasma Wagner ha anat passant de moda, s'han tornat cada dia més sòlids, més olorosos, més complexos i més actuals, per la senzilla raó que Wagner fou un Prometeu veritable, i el foc que va anar a robar era un foc autèntic que encara crema, i no fou un fals Prometeu, d'aquests que se n'erigeixen cada dia i que es desinflen amb mitja hora de vociferar.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Companyia General de Tramvies

Vencent en 1 de març propvinent el cupó número 22 de les Obligacions al 6 per cent d'aquesta Companyia, s'informa als senyors tenidors que el pagament de l'expressat cupó quedarà obert des de dit dia a raó de quinze pessetes per cupó, deduint pessetes 2'21 pels impostos del Tresor a les següents cases de Banca: *Banca Marsans S. A., S. A. Arnús-Garí, Banca Arnús S. A.* y *Crédit Lyonnais.*

Barcelona, 15 de febrer de 1933. — El Director, ALFRED ARRUGA.

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

UN PAÍS DEL QUAL ARA ES PARLA

Els rebels de Rio de Oro

La zona del Sahara espanyol, coneguda per Río de Oro, ha començat a adquirir importància internacional per dues qüestions ben distintes: primer, per l'increment que han pres les línies d'aviació sobre aquelles terres, pas forçat del servei entre França i Dakar, graó important del tràfic amb Sud-Amèrica que presta l'Aéropostale.

A través del desert, aquesta línia vola per damunt del litoral, i per conseqüent no cal dir que Río de Oro juga un paper importantíssim, encara que avui el servei es fa amb moltes precaucions pel perill que representa caure en poder de les tribus que campen per aquells territoris. Tant la situació de Cap Juby, com la de Villa Cisneros al Río de Oro, com la de Port-Etienne a la veïna Mauritània, semblen reunir excellents condicions per a establir-hi bases aèries, i no és d'estranyar que en aquest aspecte la possessió del litoral hagi despertat algunes cobejances.

Però aquest només representa un aspecte parcial del problema, ja que si s'han fet mantes acusacions precises sobre l'estat d'abandonament en què té Espanya aquells territoris (el segrestament i captiveri d'uns aviadors uruguais i francesos perpetrat a escasses milles de Cap Juby donà molt a enraonar), cal convenir que els incidents d'aquest ordre ocorreguts en el litoral, no han sovintejat.

En canvi, pel que afecta a l'interior de la zona, ja és distint. Río de Oro llinda al nord amb el sud marroquí, zona no ocupada encara del tot per les tropes franceses, que es veuen atacades sovint per partides rebels. Doncs bé, aquests rebels sembla que troben llur refugi entre els *teckna*, que els subministren armes i municions i quan convé els brinden protecció a casa seva.

Més al sud, Río de Oro està poblat pels *ulad delim*, veritables especialistes en la guerra del desert i que de l'any 1923 ençà, que un cop d'audàcia els permeté una victòria damunt els francesos, es dediquen al divertit esport de la pirateria a l'engròs.

De la captura d'esclaus i de camells carregats de mercaderies, aquests nòmades han passat a l'emboscada contínua, cosa que obliga les tropes franceses de Mauritània a una constant vigilància per a contenir els *rezzou* massa freqüents que surten de la regió d'Adrar — zona espanyola — i on sembla que s'han aplegat els elements més guerrers del desert. En algunes d'aquestes accions bèlliques, els francesos han tingut sensibles pèrdues de vides blanques, que vol dir caps i oficials de l'exèrcit, a part de la pèrdua de material, i d'aquí ha vingut la inquietud cada vegada més manifesta per l'estat d'intranquillitat que hi ha a la zona del Sahara occidental.

O sigui, per dir-ho en una paraula, que els francesos es troben amb uns enemics que es concentren en país estranger al qual no poden entrar malgrat que constitueixi una amenaça per a la pau dels seus territoris.

Per això, si sou aficionats a llegir la premsa africanista del país veí, llegireu amb certa freqüència els noms de Tanamrut i de Nuakhott, que són dues desfetes que els francesos tard o d'hora hauran de cobrar-se per al prestigi de les seves armes en aquelles regions i de les quals acusen més o menys dissimuladament Espanya per no reprimir el banditisme. Alguns fins afirmen que Espanya deixa el lliure tràfic d'armes i municions en els seus dos ports de Río de Oro i que en cobra una gabella de cinquanta pessetes per arma llarga.

Es tracta, per part de França, que els seus protegits de Mauritània no estiguin a la mercè dels cops d'audàcia dels pirates del desert què han anat congregant-se a Río de Oro, i que les tropes que van ocupant l'Anti-Atlas per a completar la «sobirania» del Soldà del Marroc, no es trobin amb els rebels armats i protegits en la fugida com ara.

A més, es tracta de poder assegurar a través del Sahara Occidental, un tràfic normal entre el Senegal, Mauritània i Marroc, ni més ni menys com ja tenen entre Argèlia i l'Alt Níger i el Tchad, gràcies a les pistes que han estès en alguns milers de quilòmetres damunt del desert. (El nostre Nicolau M. Rubió ens les descriu en el seu llibre *Sahara-Níger*.) Aquesta empresa que perseguexen els francesos és avui impracticable pels freqüents cops de mà que donen els *ulad selim* i altres nòmades que es refugien a Río de Oro, alguns d'ells de gran audàcia, perquè han arribat a atacar les grans caravanes protegides i àdhuc a travessar el Djuf — la regió més tètrica i més terrible del desert per la seva gran extensió i manca absoluta d'aigua — amb el mateix fi de pirateria.

Indígena de Río de Oro

La qüestió per als francesos — o si es vol millor, pel sector africanista francès — es presenta ben senzilla: o Espanya imposa la seva autoritat a les tribus de l'interior de Río de Oro, prohibint el tràfic d'armes i perseguint els rebels, o bé Espanya ha de permetre que les tropes franceses envaeixin Río de Oro cada vegada que calgui per a la persecució dels pirates que es concentren i refugien en aquells territoris.

Com pot veure's, tant en un cas com en altre es troba plantejat un problema de sobirania, que són sempre els més delicats.

Sembla que en les esferes diplomàtiques hom ha començat a parlar d'aquest afer i algú ha suggerit que Espanya podria cedir a França Río de Oro — que és evident que no ha ocupat — respectant els seus tres punts d'ocupació en el litoral, igual que es féu amb Ifni, al Marroc, de manera que les pesqueries del litoral continuarien sota la salvaguarda d'Espanya. A canvi de l'ocupació de Río de Oro, la veïna nació abandonaria els seus drets sobre Tànger, cosa que en llenguatge corrent significaria que per la seva part retiraria tota oposició a incloure Tànger en la zona del Marroc espanyol.

Com que en el nostre país hi ha escassa afició a aquestes qüestions, ignorem quin camí seguirà l'afer ni si pendrà proporcions.

A jutjar per les estadístiques que tenim a mà sobre la importància del Sahara espanyol i per l'estat de deixadesa en què l'ha tingut sempre el govern central, no sembla pas que Río de Oro valgui la pena d'enterbolir gens ni mica les nostres relacions amb França, ja que no en podem treure cap profit (la implantació d'una sobirania efectiva no faria més que augmentar-ne les despeses i exposar-nos a contratemps que serien considerats com una follia), i si a més a més podia obtenir-se'n alguna compensació important.

Aquí tens explicat, amic lector, per què Río de Oro és avui tema d'actualitat, fins prescindint dels patètics reportatges que d'aquells arenals ens han fet els monàrquics evadits de Villa Cisneros.

E. M.

CAMISERIA FITÓ BARCELONA

Fi de temporada
Articles a fora preu durant el mes de febrer
JAUME I, 11
Telèfon 11655

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Lliura: Bitllets de ferrocarril i Passatges marítims i aeris; els Bitllets quilomètrics espanyols, a l'acte, facilitant ensems al client la fotografia necessària.

Reserva: Seients en els trens ràpids, Places en Pullmans i cotxes-llits, Habitacions en els millors hotels, Autocars per a gran turisme.

Organitza: també: Viatges individuals a **preu fet,** Excursions, Peregrinacions, Congressos, Creuers i molt especialment

Viatges de noces: a Roma utilitzant els bitllets reduïts del **70 %** que com Agència emissora dels ferrocarrils de l'Estat Italià lliura a l'acte a tot client al qual interessin.

Mirant a fora

Comparacions

L'existència del ministeri Paul-Boncour haurà estat ben curta. Però no tant com la del que formà Ribot en juny de 1914, que fou tombat després de la lectura de la declaració ministerial. Més a prop de nosaltres, el govern François Marsal durà sis dies i el Chautemps nou dies.

Cap govern no ha arribat als tres anys. Els que s'hi han acostat més són: Waldeck-Rousseau (tres anys menys quinze dies); Combes (una mica més de trenta un mesos); Clemenceau, de 1906 a 1909 (prop de trenta tres mesos); Clemenceau, de 1917 a 1920 (una mica més de vint-i-sis mesos); Poincaré, de 1922 a 1924 (idem).

Quina serà la duració de l'actual ministeri francès?

Commemoracions

L'atzar de les coincidències cronològiques ha volgut acostar les commemoracions de dos homes cèlebres: Gambetta i Rabelais.

Però és sabut que Gambetta sempre demostrà predilecció pel gran humanista?

La germana del popular tribú, que era la seva lectora, contava que el dia abans de les grans batalles parlamentàries feia llegir-se per ella algunes pàgines de Rabelais.

Potser era el costat pamfletari de l'obra de Rabelais que agradava a Gambetta.

Burocràcia

A Marsella, fa poc va nevar, cosa tan rara allí com a Barcelona. La «Cannebière» va quedar blanca.

Per treure la neu dels carrers, el municipi marsellès va decidir fondre-la i arrossegar-la amb aigua que es bombà del mar.

L'endemà de feta aquesta feina, l'alcalde, M. Ribot, rebia la visita d'un inspector de Duanes, el qual li comunicà que el departament de què ell forma part ha processat el municipi «per haver violat els reglaments prohibint tota extracció d'aigua de mar sense satisfer els drets previstos per a l'extracció de la sal».

Potser s'enyora

Guillem II, com els Borbons — diu un corresponsal del Politiken *de Copenhague—, no ha après res ni ha oblidat res.*

Però l'home s'enyora, i voldria tornar a Alemanya, com a kàiser o com a simple ciutadà (naturalment que deu preferir la primera condició); només vol que el govern del Reich li garanteixi la vida.

Guillem, que es creu magnífic i gran d'ànima, considera que el valor personal és purament qüestió de reacció nerviosa, i només per això demanaria aquella garantia al govern.

Napoleó no pensava precisament això en desembarcar de l'illa d'Elba.

Karl Fürstenberg

A Alemanya, on, com deia Guillem I a l'emperadriu Eugènia, es prefereix la «broma seriosa», Karl Fürstenberg, l'economista i banquer que acaba de morir a vuitanta tres anys, tenia fama d'ironista i d'home d'esprit fins al punt d'haver estat batejat «el Tristan Bernard alemany».

D'ell es conta que a vuit anys ja, un dia que li donaren dos pfenings per comprar una llibreta, se'ls va gastar en una taronja, la qual regalà a sa mare, que, per recompensar-li la gentilesa, li donà un marc. Ja es veia, doncs, que amb el temps seria un gran economista i un gran banquer l'opinió del qual era sollicitada.

Ja home cèlebre, tenia horror a la família, de tal manera que un dia va donar un àlbum de retrats al seu porter, amb aquest avís:

—Aprenent-vos bé aquestes fesomies, podreu saber quan us treuré de casa. Serà el dia que deixeu entrar algun d'aquests retratats.

Feminisme

Si Kadur ben Gabrit és un intellectual musulmà que ha donat una conferència a París sobre la dona moderna musulmana; a la seva dissertació, com és corrent en aquesta mena d'actes, hi havia una gran concurrència femenina, com al nostre Conferència Club.

Després de predicar els avantatges de la poligàmia, acabà el seu discurs amb aquest proverbi àrabic: «Consulta la teva dona, i fes el que et passi pel cap.»

Exemple per a susceptibles

La coneguda actriu Gaby Morlay es va pendre molt malament que el pintor Van Caulaert la fes passar per nudista, pintant-la «vestida» de tal a les parets d'un bar, junt amb altres personatges coneguts, tots amb el mateix «abillament». L'actriu dugué l'afer als tribunals, i mentrestant, un paper tapava la cara de la irrespectuosa imatge.

Però, a part això, Gaby Morlay no s'ha molestat prou amb el pintor que l'havia representada nueta. En una subhasta recent, adquirí l'original del programa, dibuixat per Van Caulaert, i encara li demanà una dedicatòria.

Sardou i Brieux

Quan Brieux — del qual parlà el nostre company Joan Tomàs en un recent article aparegut en aquestes pàgines — pretengué un lloc a l'Acadèmia Francesa, anà a visitar Sardou, a qui digué:

—Els temes que he triat, els duia a la sang.

*—Aleshores — digué Sardou, acompanyant a la porta l'autor d'*Els tarats *—, dispenseu que no us estrenyi la mà.*

Ara que diuen que la frase no és autèntica.

Alfa DISCO IRROMPIBLE Alfa

REACCIÓ PACIFISTA

El "Bloc d'Ordre"

Es just reconèixer que hi ha homes que donen proves d'un coratge lloable persistint amb energia a treballar en interès de la pau, malgrat que de diversos llocs del món arribi l'eco de les canonades i que els núvols es carreguin cada vegada més d'electricitat amenaçada.

Aqueix coratge és més digne de remarcar perquè es conserva íntegre davant dels obstacles que cada dia es multipliquen i entrebanquen l'assoliment de llurs objectius, i les màscares de perillosos pertorbadors comencen a caure. Ahir mateix l'Agència Wolff, oficiosa i per tant actualment inspirada per Hitler, preveu — *et pour cause* — el fracàs de la Conferència del Desarmament, mentre l'actitud de Nadolny a Ginebra és cada dia més arrogant i la delegació italo-feixista ostenta pretensions inacceptables, quan no subratlla les seves intencions amb silencis eloqüentíssims. Davant de l'evident mala fe dels falsos pacifistes, els homes de bona voluntat no es descoratgen en llur obra benèfica. Es commovedor, s'ha de convenir; però cal pendre precaucions per l'endemà si tots els esforços fracassessin.

Es el mateix Herriot que en un article recent parla del dolor sentit tot llegint en les *Memòries* de Stresemann que l'estadista alemany perseguia, en la seva política d'acostament a França, la finalitat de dur-la a engany, és a dir, obtenir favors i guanyar temps. I encara hi ha qui gosa comparar Stresemann amb Briand!

Herriot confessa amb amargor que ha volgut l'alliberació del Ruhr, l'evacuació de Renània i la reducció gairebé a zero de les reparacions, mentre que França restant a Renània hauria estat segura almenys fins a 1935!

Si l'ex-cap del govern francès veu la pau amenaçada seriosament, ell que ha despès tantes energies per consolidar-la, cal reconèixer que el perill existeix.

Els pobles, doncs, han de seguir els esdeveniments per tal de poder jutjar de quina part es troben els cínics artífexs de la guerra i els pacifistes humanitaris.

* * *

Els fets més notables d'aquest moment són, d'una banda, l'agreujament de la situació a l'Extrem Orient, i, d'altra banda, la constitució d'un bloc de l'ordre europeu per iniciativa de la Petita Entesa.

A les vores de la mar Groga les colles militars guanyen terreny i es llencen a una aventura bellicosa les conseqüències de la qual horroritzen només de pensar-hi, i sobre les ribes del Danubi es prova de contrarestar les amenaces bellicoses de les colles feixistes-militaristes.

Què passarà a l'Extrem Orient? Quina serà l'actitud que pendrà la Societat de les Nacions?

L'article 16 del Pacte d'aquesta institució arriba a considerar l'Estat que recorre a la guerra, com responsable *ipso facto* d'un acte de guerra contra *tots els altres membres de la S. de les N.*

Titulesco

Per tant, la decisió que prengui la imminent Assemblea de la S. de les N. revestirà una excepcional importància, ja que és la primera vegada que es presennta un cas semblant.

Segons aquest article, tots els països adherits a la institució han de proporcionar els mitjans per a la constitució d'un exèrcit internacional per a sostenir la Xina, com a nació agredida. El govern xinès espera molt d'aquesta intervenció de la Societat de les Nacions. En efecte, el primer ministre, parlant als representants de l'exèrcit xinès, digué que la S. de les N. no abandonarà la Xina indefensa, després d'haver sostingut el dret. No debades han mort deu milions d'homes per abatre el militarisme, ha conclòs el primer ministre xinès.

Desgraciadament, no sols el militarisme — ingenu ministre d'aquell Celest Imperi que està per transformar-se en un infern de foc i de mort —, sinó moltes altres coses havien d'haver estat abatudes amb la guerra gran, com totes les hegemonies, les diplomàcies secretes, i, viceversa, havia de fer-se triomfar alguna cosa que és, al contrari, combatuda actualment en molts països, com l'esperit democràtic, l'autodecisió dels pobles, la fraternitat internacional... Ah, si poguessin ressuscitar tants milions de morts i veiessin que en fou de va llur sacrifici!

* * *

La tesi francesa d'organitzar la seguretat primer que el desarmament, ha tingut un primer èxit en la formació d'un bloc defensiu de la Petita Entesa, la idea del qual nasqué en la darrera reunió de ministres d'aquesta que tingué lloc a Belgrado poques setmanes enrera.

Trobant-se a Ginebra Benes, Titulesco i Jevititch, ministres de l'Exterior de Txecoeslovàquia, Romania i Iugoeslàvia respectivament, no podien romandre indiferents davant de la campanya en pro de la revisió dels tractats, i dels armaments secrets i de les intrigues de la Conferència del Desarmament, i han començat converses per tal d'arribar ràpidament a l'elaboració d'un estatut polític tendint a constituir el bloc de l'ordre en l'Europa central.

La Petita Entesa, que té unides des de fa més de deu anys Romania, Txecoeslovàquia i Iugoeslàvia, ha semblat insuficient. Per tal de reforçar-ne la cohesió, hom ha decidit de posar la política internacional dels tres Estats sota la direcció d'un Consell compost

Benes

dels tres ministres d'Afers estrangers dels esmentats països.

Sens dubte, la nova Petita Entesa és, primer que res, una coalició defensiva, destinada a assegurar la protecció comuna contra tots els atacs directes i indirectes. Fins avui la Petita Entesa només tenia una sola finalitat, obstaculitzar les velleïtats revengistes d'Hongria. En altres camps, Romania flirtejava amb Itàlia, i Txecoeslovàquia amb Alemanya. Després de la recentíssima formació del bloc feixista, Benes i Titulesco han sentit la necessitat d'aplegar-se per tal de defensar l'ordre establert. Aquest bloc, que naturalment es posarà sota el patronatge de la Societat de les Nacions, admet la possibilitat de noves accions, però sota reserva del parer formal de tots els signants. Mentrestant, conserva el caràcter d'una aliança defensiva, i prolonga a perpetuïtat l'aliança que unia els països que la formen.

* * *

Bloc de caràcter pacifista i, com s'entén, marcadament antirevisionista, les persones que l'han constituït en són la millor garantia. Però el que és significatiu, és la seva formació. Aquesta necessitat d'estrényer-se més fortament és deguda indiscutiblement a preocupacions per a un esdevenidor més o menys llunyà. I de les preocupacions a les precaucions, per la gent prudent, el pas és curt. Aquells tres Estats, que són en certa manera sota l'esfera d'influència del Quai d'Orsay, no constituiran mai un perill per a la pau; més aviat la força que constitueix llur unió és un avís a la coalició feixista i també un exemple saludable per a tots els que podrien actuar per oposar-se a l'onada antidemocràtica i bellicosa que s'ha estès més d'ençà que Hitler ha assumit el poder a Alemanya, amb els mateixos mitjans fraudulents que emprà Mussolini a Itàlia.

El millor mitjà per combatre avui la coalició feixista internacional, és demostrar que no se li té por, i que si cal se sap afrontar-la amb tots els mitjans, sense excloure'n cap. Sortir de l'ociós camp de les paraules vanes, pot ésser necessari.

A Berlín i a Roma la iniciativa de Benes i dels seus collegues ha produït certament una impressió més desastrosa que no pas mil discursos pronunciats en les sales ginebrines.

El bloc de la Petita Entesa, que és obert a tots els països democràtics, es pot per això considerar almenys com un bon símptoma.

TIGGIS

Societat Tramvia de Barcelona, Eixample i Gràcia

La Junta directiva convoca als senyors accionistes a Junta general ordinària per al dia 28 del corrent, a les onze del matí, en el local de les Oficines, Ronda de Sant Pau, 43, principal.

Per a assistir a dita Junta és indispensable, de conformitat amb l'article 13 dels Estatuts, dipositar almenys 25 Accions, cinc dies abans de l'assenyalat per a la mateixa.

Els dipòsits d'Accions hauran de fer-se a la Caixa Social, Ronda de Sant Pau, 43, principal.

Barcelona, 15 de febrer de 1933. — L'Administrador - Delegat, ALFRED ARRUGA.

Companyia General de Tramvies

Vencent en 1 de març propvinent el cupó número 38 de les Obligacions al 5 per cent d'aquesta Companyia, s'informa als senyors tenidors que el pagament de l'expressat cupó quedarà obert des del dit dia, a raó de dotze pessetes cinquanta cèntims per cupó, deduint pessetes 1'925 pels impostos del Tresor a les següents cases de Banca: *S. A. Arnús-Garí, Banca Arnús, S. A.* i *Crédit Lyonnais.*

Barcelona, 15 de febrer de 1933. — El Director, ALFRED ARRUGA.

RICINO GOLOSO DELICIOSO PURGANTE

EL CINEMA

AL MARGE D'UNA ESTRENA

"Anima lliure"

A fi de justificar el convencionalisme inherent a moltes històries cinematogràfiques, hom invoca sovint la psicologia del poble americà. Una gent diferent, un poble extraordinari, uns altres costums, una taula de valors morals distinta; heus aquí, ens diuen, el que caldria no oblidar quan examinem aquelles històries de vells negociants i de joves despreocupats, que ens trameten d'Amèrica i que a nosaltres, llatins, ens fan adès somriure per llur ingenuïtat, adés ens sorprenen per llurs incongrüències psicològiques.

Que cada poble té una idiosincràsia, res menys discutible, que la distància que hi ha entre San Francisco i Barcelona és considerable, ningú no és capaç de negar-ho, però que els americans, la gent del nou món — que, encara que nou, no és del tot original —, en el fons són gent idèntica a nosaltres i que a fi de comptes les diferències no afecten sinó els costums, és a dir, aquelles formes variables d'adaptar els judicis morals a les contingències de la vida social, és el que sempre hem tingut per evident i el que cada dia ens confirmen els bons films, darrerament *Què val el diner, Champ, Sang jove,* etc.

Aquella justificació que assenyalàvem en començar ens há semblat doncs sempre fallaciosa. Massa còmoda per prescindir de la lògica que devem exigir a les històries dramàtiques. A tot el món hi ha excèntrics i precisament la seva excepció els fa doblement interessants pel dramaturg i cineista, però el cinema, que vol agavellar la màxima popularitat, tractarà els excèntrics com a tals, és a dir, referint-los sense excepció a la norma de la majoria, que en el cinema són els que manen. I com que la majoria, a desgrat de totes les inconseqüències de la vida, està per la moral, si més no com a garantia de pau i tranquillitat, el cinema americà, que vol captar-se la simpàtia de la gent, estarà així mateix per la moral, i veureu invariablement en tots els films representatius, com després d'una sèrie de jocs més o menys perillosos pels camins de la violència i de l'erotisme, al final, la moral de l'Evangeli, interpretada per William Hays, que és la moral laica del ciutadà *standard* que visqui a Hollywood o que visqui a Barcelona, triomfa a bastament per tranquillitzar les consciències dels censors i dels defensors de l'ordre.

* * *

En el darrer film de Clarence Brown ens presenten una noia emancipada, lliure de prejudicis. El seu pare és un embriac que creu que la joventut ha de fer el que vulgui. Tot això no justifica que aquesta noia passi per una *ànima lliure,* com diu el títol. Hi ha una llibertat envers certs prejudicis socials sens dubte, però en canvi hi ha un esclavatge envers els instints i les extravagàncies que no aconsegueix sinó portar a la pobra noia un seguit de disgustos. Es a dir, que el film, després de debutar per una diatriba contra la tradició i les regles socials i de donar a aquesta diatriba tots els caires d'una cosa simpàtica en la persona de Norma Shearer, acaba com una faula edificant, destruint totes les belles illusions que podien fer-se algunes persones sobre el sentir i l'èxit d'una vida al marge de la llei. I tot això, obra de Clarence Brown, que ha demostrat mantes vegades una gran perspicàcia psicològica.

Norma Shearer

El film no és més que discret, però hi ha Norma Shearer, més simpàtica i més intelligent que mai. *Gangsters,* assassinats, judicis, els ingredients més freqüents en la producció d'avui dia. Esperem pacientment que passi aquesta voga que ja ens comença a cansar. L'aprovació de la llei humida potser acabaria amb la ratxa dels films de *gangsters*; almenys els llevaria aquella emoció de la cosa actual, que tant els acredita davant dels públics, particularment del públic americà, perquè si bé devem al gènere algunes cintes magistrals, la veritat és que avui el *gangster* cinematogràfic ha esdevingut un intrús que va a malmetre molts films que d'altra manera es desenvoluparien dins una atmosfera més normal o almenys més original.

JOSEP PALAU

PANORAMA

Mort de Pat O'Sullivan

Feia poc que, en ocasió de complir-se el quart any del naixement de Mickey, el seu creador Walt Disney, donava a l'agència Opera Mundi un article explicant les transformacions complicades que sofreix aquella taca de tinta animada des de la taula de treball a la pantalla.

Per bé que amb unes setmanes de retard, aquesta notícia alegre s'enllaça amb una altra de trista: la mort, a quaranta cinc anys, de Pat O'Sullivan, el creador del Gat Fèlix, *vedette* dels primers films de dibuixos animats.

L'obra de Sullivan ha estat, ja és prou sabut de la gent de gust, amplificada i superada, ja que després d'ell l'èxit i els perfeccionaments dels films de dibuixos animats han anat en creixença. Però ell fou el primer poeta d'aquest nou gènere.

Records de Florelle

Florelle, la gentilíssima artista de cinema que els barcelonins hem admirat aquesta temporada en *L'Atlantide,* en *Monsieur, Madame et Bibi* i, sobretot, en *L'Opéra de Quat'sous i Tumultes,* retornà darrerament al music-hall; li havien ofert, amb tots el honors, el lloc de primera estrella a la revista del Folies-Bergère de París. Al cap d'unes setmanes, però, abandonava altra vegada el music-hall per consagrar-se gairebé exclusivament al cinema; no trobà Florelle al music-hall l'acollida que esperava i que el seu art i el seu encís feien preveure.

Una dedicatòria barcelonina de Florelle

Una vegada més, Florelle fracassava en el seu intent de reeixir, a mida del que ella val, en el music-hall. Per quina causa? Jacques Charles, en el seu recent llibre *De Gaby Deslys à Misstinguett,* que en una altra ocasió vull comentar ací, explica les raons per què a les taules no assoleix Florelle l'èxit que porta guanyat a la pantalla. «Florelle — ve a dir — no ha pogut mai disciplinar ni el seu talent ni el seu caràcter; té dies bons i dies dolents; la seva personalitat artística sofreix, de vegades, com una paràlisi; cal arreplegar-la en un dels seus bons dies perquè el resultat sigui esplèndid i cal, pel contrari, deixar-la els dies dolents; interpretar cada vespre les mateixes escenes i a la mateixa hora fer el mateix gest i dir la mateixa frase, deu ésser per Florelle una cosa odiosa; al cinema, es dóna tot d'un cop, i prou.»

En les paraules de Jacques Charles hi ha una gran part de veritat. Però no tota la veritat. Jo he tractat Florelle; l'he tractat en hores tristes i en hores de joia, i sempre he vist brillar d'igual manera els seus ulls clars, sempre s'ha mostrat amable i esperançada, sempre ha rebut amb un somriure les noves dels alts i baixos de la seva vida. Florelle és una dona entorn de la qual ha mancat la cordialitat, una dona que ha estat traïda per l'amor. Per això, com ella mateixa ha confessat, ha «arriscat la seva sort a tots els jocs». Per això la seva existència ha estat d'una inquietud constant. Per això pot cantar en *Tumultes,* amb tota la seva ironia, amb tota la seva melancolia, amb tota la seva exaltació:

Qui j'aime...? Problème!
Je ne sais moi-même.
Mon cœur est bohème
toujours.

Jo vaig conèixer Florelle el mes d'abril de l'any 1927, quan estigué a Barcelona actuant, al Còmic, en la revista *Love-me.* Havia treballat llarg temps a l'Amèrica espanyola, d'on feia poc que havia arribat, i acceptà el contracte del Còmic perquè li fallà la promesa que li féu el director d'un gran establiment parisenc i perquè la seva germana, Renée Lor — la *petite femme de Millière* del Principal Palace — li havia elogiat molt sovint la nostra capital. Florelle vivia aleshores preocupada en extrem, neguitosa. Tot eren cables que anaven i venien de l'Havana. Un amor llunyà? No; una aventura que s'extingia. L'aventura era no menys que el seu casament, dut a terme, en una ermita de les afores de Mèxic, amb un jove de la millor societat mexicana, al qual havia el seu pare, després, negat el pa i la sal. Florelle es veia obligada a treballar, i el marit, reclòs tot el sant dia a una pensió del carrer de Pelai, comprenia, com ella, que la separació s'imposava. Els cables a l'Havana anaven adreçats i provenien d'un advocat que tramitava aqueixa separació forçosa.

Florelle, ací, havia guardat des del primer moment, respecte aqueixa aventura, la discreció més absoluta. Jo la vaig saber arran d'haver topat Florelle a un estanc comprant dos puros.

—*Pour ma femme de chambre...*

Ni ho vaig creure, ni ella es quedà convençuda que jo ho cregués. Aviat vaig estar al corrent de qui es fumava en realitat els puros.

Dos anys més tard, vaig veure Florelle al Casino de París. Hi actuava amb un jove artista amb el qual, suposant ella haver trobat el company ideal, estava molt lligada des de feia ja algun temps. Aquest jove artista, que Florelle no anomena en les seves Memòries publicades a *Marianne* i que en aquella època es distingia ja per la seva «obstinació a aconseguir la finalitat proposada, costés el que costés», era Henri Garat. Pobra Florelle! Henri Garat, gens recomanable com a home, li féu mil males passades. Data d'aleshores un incident sorollós promogut per la gelosia entre Jane Marnac i Florelle i que costà a aquesta, ultra una humiliació per escrit, haver d'abandonar París i la possibilitat de consolidar, per l'instant, els seus triomfs d'artista.

Després... Després, a Berlín, un català, l'amic Xavier Güell, troba Florelle caiguda i li ofereix primer cantar unes cançons en el film *Amor solfeando* i, més endavant, la presentació a Pabst. Es la resurrecció de Florelle. Garat va pel seu cantó, i Florelle, a la fi, porta camisa, si és possible expressar-se així. *La vie* — escriu al capdavall de les abans alludides Memòries — *est devenue belle pour moi.* S'ho mereix. Perquè és una gran artista. Perquè és una gran dona. Pel seu talent. Pel seu cor.

JOAN TOMAS

La escuadrilla deshecha NO ÉS D'AVIACIÓ

CAMISERIA FITÓ BARCELONA

Fi de temporada
Articles a fora preu
durant el mes de febrer
JAUME I, 11
Telèfon 11655

Coliseum
TOTS ELS DIES

Vodevil alegre i estimulant, apte per a totes les persones amants de divertir-se. Diàlegs en castellà

Es un Film Paramount

Amb MARIE GLORY
i FERNAND GRAVEY

GRAN ÈXIT
TIVOLI

i
El Dorado Oeste
amb
George O'Brien

Seleccions Filmófono
Presenta les 5 millors produccions de cinema europeu
Saló Catalunya
Tots els dies
Amores de media noche
Director: A. Gennina
Producció francesa
Dissabte al
FÈMINA
Las maletas del senyor O. F.
Director: Granowsky
Producció alemanya
Properament:
HAMPA
(Berlin Alexanderplatz)
Director: Phil Jutzi
Producció alemanya
LA LÍNEA GENERAL
Producció S. M. Eisenstein
Producció russa
14 Juillet
de RENÉ CLAIR
Producció francesa

CAPITOL TOTS ELS DIES GRANDIOS ÈXIT

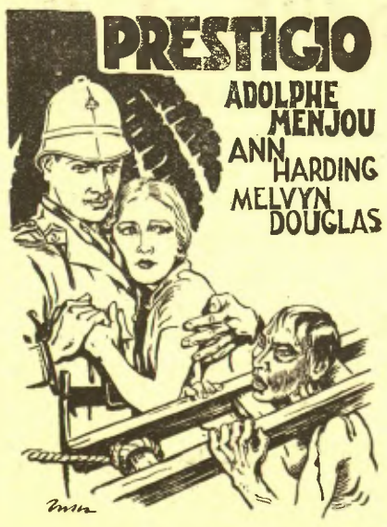

(La pel·lícula que aturmenta i emociona)
Galanteos peligrosos
(Deliciosa comèdia)
Doble programa P. D. C. - Exclusives Cinnamond Films

Lil Dagover
Otto Gebühr
Hans Stüwe
en

Avui
Gran èxit
al
Fantásio

UNA EXCLUSIVA
FEBRER i BLAY

EL TEATRE

LES ESTRENES

J. M. de Sagarra, *El Cafè de la Marina* (Romea)

Josep Maria de Sagarra ha introduït un nou personatge en el seu teatre. Un nou personatge que en les produccions a què ens tenia acostumats no hi era pas massa sovint ni tampoc, quan hi era, s'hi mantenia amb gaire regularitat.

Aquest nou personatge que Sagarra ens posa al davant en *El Cafè de la Marina*, estrenat la setmana passada a Romea, és l'ambient. L'ambient, en aquesta obra que l'autor subtitula *poema*, sense cap qualificatiu, és el protagonista de l'acció. N'és l'element més important, ho abassega tot; ell és qui s'enduu els personatges a moure's com es mouen, a sentir com senten, a pensar com pensen; ell és qui dirigeix l'acció, que li dóna sentit, que ens la fa entendre, que ens hi posa íntimament en contacte des que s'obra la cortina per primera vegada per començar la representació fins que es tanca després que aquesta és acabada.

Una escena del segon acte

Sagarra, en posar-se a treballar en aquesta seva darrera obra, ha volgut despullar-se deliberadament i a tota consciència de tot allò que fins ara havia semblat essencial i imprescindible en els seus drames i comèdies.

Sagarra ha decidit prescindir de tots aquells accessoris, de totes aquelles fórmules, de totes aquelles receptes que fins no fa gaire li havíem vist usar profusament i sense els quals hom podia creure que el teatre de Sagarra no podia existir. L'autor ha arreconat aquella guardarroba mig segle XIX mig fantasista que hom ja considerava inseparable d'ell, ha eixalat el seu lirisme, ha fermat curt la seva imaginació, ha tancat amb pany i clau aquell doll de consonants que sortien de la seva ploma sense cap esforç, sense cap violència; ha arreconat, en fi, les àries i els *pinyols*. I deixant de banda tots aquests elements que li havien representant quasi sempre un èxit segur, ha volgut provar fortuna amb d'altres de què no s'havia servit mai i que semblaven els més allunyats del seu talent dramàtic.

I quan Sagarra s'ha volgut despendre de totes aquelles condicions extrínseques que guarnien les seves obres anteriors i les caracteritzaven com a *teatre poètic*, quan ha deixat de banda els abillaments evocadors, els medis polits, les vaguetats de temps i de lloc que conspiraven al mateix fi, quan ha abandonat el dring dels consonants i les volades líriques, quan s'ha encarat amb alguna cosa més viva i més directa, quan s'ha refiat gairebé només del seu tarannà d'observador i del seu do de captació, quan ha reduït la seva forma poètica a una expressió més eixuta i continguda, és quan Josep Maria de Sagarra ens ha dat la millor obra poètica del seu teatre.

La millor obra poètica per tal com en ella el seu autor ha alliberat la seva inspiració del partit pres en què abans la comprimia. En dirigir-la vers aquella vida que el nostre poeta estima tant, vers aquell medi que té tan conegut, en el qual ha passat tantes temporades, vers aquella gent amb què l'autor ha viscut prenent part en les seves conversacions; interessant-se en els seus quefers, la inspiració ha rajat lliure i espontània d'una perfecta coordinació entre el talent de Sagarra i allò que ha pres per tema de la seva creació.

Sagarra, en *El Cafè de la Marina*, ha posat a contribució tota la seva experiència de la vida marinera de la nostra Costa Brava. Ací l'estil peculiar de l'autor es combina amb una prodigiosa naturalitat amb el lèxic i el fraseig d'aquella gent rústega i instintiva, a estones delicada, a estones brutal.

Imatges carregades de plasticitat, paraules gràfiques i representatives; tota la nomenclatura ictiològica dels nostres pescadors, tots els seus modismes i frases fetes, són abocats en els diàlegs saborosos dels concurrents d'aquest *Cafè de la Marina* on vénen a arrossegar la seva mandra i a donar curs a la seva necessitat d'esplai els mariners i pescadors del poble on es descabdella l'acció.

Aquesta, a desgrat de la seva progressió, que l'autor té sempre present, sembla que tingui més per objecte servir de suport a un seguit d'escenes magníficament dibuixades, plenes de vida i de frescor, i a la desfilada d'una esplèndida col·lecció de tipus treballats a ple relleu, que no pas mantenir una tivantor dramàtica de cap a cap de l'obra, suspesa tota la peripècia del seu desenllaç.

Sagarra, que altres vegades se'ns ha ofert com un autor realista, amb *El Cafè de la Marina* ens demostra de quina excellent qualitat és el seu realisme. Un realisme net i desembafat, sense truculències, sense esgarips i sense brams; un realisme fet tot ell de lleugeresa i finor. Bon exemple n'és l'acabament del segon acte, en el qual intervé la més petita quantitat possible d'elements realistes, però que per llur perfecta dosificació condensen la màxima suma d'emotivitat.

No és tan bon exemple, però, la intervenció, en el segon acte, d'aquella actriu de cafè concert i el seu acompanyant; aquesta escena queda potser una mica feixuga per massa insistència sobre el caprici de la mossa i la desairada actitud del seu acompanyant —ambdues coses bon tros inversemblants—, però amb aquesta escena ens concreta de manera clara i precisa el caràcter de Claudi. Tot amb tot, podria ésser una mica alleugerida.

Es admirable de vivacitat i gràcia l'escena de ball amb què comença l'acte segon; les dites i respostes, els comentaris, les sentències que hom hi sent. El diàleg entre Libori i Mussié Bernat és bo de debò. Si haguéssim de citar escenes, les hauríem d'esmentar totes.

L'obra es troba servida de manera eficient i immillorable amb el decorat de Fontanals, que ha construït un interior de cafè lluminós i alegre, just de proporcions i harmònic d'entonació; quant als detalls d'accessoris i serveis, està molt lluny del *poc més o menys* a què hom ens ha sotmès tantes vegades. Altres vegades ho hem pogut observar, i aquesta ho hem corroborat una vegada més. Sagarra ha trobat en l'escenografia de Fontanals un col·laborador insubstituïble.

Quant a la companyia Vila-Daví que interpreta l'obra, tots treballen en una unitat d'entusiasme i devoció.

JOAN CORTES

Balls de Carnaval

Ja tenim a sobre el Carnaval. No sabem com serà al carrer, on sembla que cada any perd importància, malgrat els intents, més o menys reeixits que es fan per revifar-lo. Però si al carrer dóna pocs senyals de vida, no ocorre pas el mateix pel que fa a les festes en lloc tancat. Els balls, de totes menes i per a tots els gustos i totes les posicions socials, tenen èxit sempre, i és per aquesta raó que se'n fan sempre de nous a fi de satisfer les ganes de divertir-se que no es perden mai.

Hom cerca de donar un caient determinat a aquesta mena de festes, a fi de suscitar l'interès del públic i fugir del que ja és conegut o esbravat.

Però costa tant trobar una diversió nova! No cal, tampoc; renovar amb bon gust les existents, ja basta.

Dilluns que ve, el Círcol Artístic, volent renovar la seva tradició, ha fugit del marc sever i vuitcentista del Liceu per anar-se'n a la Bohèmia, decorada com una manígua, per posar-se a to amb un corrent dels nostres dies un dels símptomes del qual és la voga de la música cubana.

I un grup d'elements relacionats amb el cinema, diumenge, convertirà el Ritz en una mostra de diversos ambients de grans ciutats, i, nota curiosa que serà un dels atractius més captadors d'assistents a la festa, hi serà instal·lada una imitació d'estudis cinematogràfics, amb aparells de debò. Així doncs, aquest ball que s'ha anomenat de la fantasia cinematogràfica, serà, sota aquest aspecte, d'una fantasia basada en un element de realitat.

D'altres balls, públics i més o menys privats, s'anuncien. I és gairebé segur que tots tindran el seu èxit. Al capdavall, de crisi se'n parla més del que n'hi ha, i amb crisi i tot, la gent volen divertir-se, i fan ben fet.

Marie Dubas

Marie Dubas té els ulls grans i oberts, dues ametlles de carbó mineral simètriques, que es belluguen amb una precisió, una rapidesa i una alegria perfectes. El seu nas punxegut, la barbeta proeminent i el pòmul acusat, si tenen tota la marca d'aquests rostres irregulars i suggestius, tant de l'hora que vivim, sembla que estiguin construïts amb el cànon de la Demèter arcaica de Berlín.

Marie Dubas porta la clenxa partida al mig com un violinista romàntic, i els seus cabells, molt negres, estan guarnits de fosforescència; el maquillatge de vermell carregat que es posa a les galtes li dóna un aire excèntric de nina de roba. Marie Dubas és fina, flexible, lleugerament musculada; Marie Dubas és essencialment dinàmica. Confesso que és molt lamentable haver d'utilitzar aquest adjectiu tan gris, tan vulgar i tan explotat, però no hi ha altre remei; Marie Dubas no pot ésser més dinàmica; fins quan seu a la vostra taula, i es menja un *entrecôte* o va xuclant amb una palla la copa verda de pippermint, que mentre no es demostri el contrari és la beguda que fa més il·lusió a les dones de 1933.

Marie Dubas canta, balla i recita, tot alhora o per separat, però mai separat del tot, perquè quan canta les cançons, les diu en un moment amb tot un aire confidencial, com si recités una cosa a cau d'orella i la volgués guarnir de ritme i de llum; i quan descansen les seves cordes vocals i amb els braços i les cames segueix una melodia, els seus ulls canten i el seu nas enraona. La característica de Marie Dubas és l'expressió i la vivacitat. Marie Dubas projecta aquest sentiment tan viu, tan directe, tan desvergonyit, que acostumen a projectar les merles i els rossinyols quan no estan engabiats; és per això que ella, vestida de blanc, fa l'efecte d'un gran ocell projectat sobre una pantalla.

El gènere de Marie Dubas és el cuplet popular, o la cançoneta dramatitzada o parodiada, però sempre amb aquesta inflexió del carrer de París, això que només té el carrer de París, una mica premiós, una mica castigat, amb carros de verdures al mig i botigues de roba vella i de violins trencats.

Aquella literatura que s'ha fet sobre les cançons de Montmartre, és una cosa que existeix, i quan no és literatura, sinó quan és ànima i fisiologia, com en el cas de Marie Dubas, resulta una de les coses més dolces i més vellutades del món. El gènere de Marie Dubas és completament popular.

Marie Dubas parla del cinema i sent el cinema i vol donar al seu art aquest aire d'evocació, de vida tallada i suggerida a claps i ràpidament, que dóna el cinema; en aquest aspecte reïx d'una manera absoluta. També reïx quan sense vestit adequat ni decoració acabada vol crear un ambient; en té prou per transfigurar-se, amb un drap que es tiri a l'espatlla o amb un barret de paper que es posi damunt del cabell; aleshores l'efímer i grotesc accessori adquireix una enorme comicitat; té una força suggestiva gran, i tota ella depèn i podríem dir que s'unifica amb el personatge creat per un simple detall postís.

He dit que l'art de Marie Dubas és essencialment popular i del carrer de París; per això ella no pot renunciar a totes les roses i a totes les dàlies de seda melodramàtiques. Recordeu aquella dàlia de vellut vermell que portava la Turcy clavada a l'estómac, ara fa vint anys?

Marie Dubas, entre l'humor i la caricatura, entre el camembert i la *sauce poivrée*, fa unes tendres escapades al clima de Murger i de *La Dama de les Camèlies*, que encara és un clima tebi i perfectament civilitzat, i les arnes que s'hi crien acaben de donar-li to. El melodrama que hi ha en això que a París en diuen *chanson réaliste*, surt de les dents de Marie Dubas ple de comprensió i de bon gust, fins amb un serrellet de llàgrimes perfectament digestives.

A París, al Moulin per exemple o al Tabarin, en mig de totes les cuixes fregades amb salfumant i crema de gardènies de les *girls* del dia, es manté intacte a certes hores i per certs paladars la *quadrille* famosa, amb els enagos de volants i les llicames. Marie Dubas, artista del carrer de París, conserva també aquelles famoses lligacames que va fer immortals Toulouse-Lautrec, i fins la seva clenxa de *boy* amaga dissimuladament una densa cabellera a la Cléo de Mérode. Quan Marie Dubas es posa un gran capell deslloriga i s'embolica en un boà de ploma d'austruç que sembla que surti de les golfes, i canta el repertori del temps d'Eduard VII i del bulevard farcit de barrets de copa, a nosaltres, que som uns sentimentals, ens fa l'efecte que ens regala tot un cove de pèsols tendres i ens agafa per les puntes dels nervis per portar-nos al paisatge de la nostra adolescència, aquell paisatge que no tornarà mai més...

JOSEP MARIA DE SAGARRA

URQUINAONA

Divendres 24, a les 10 de la vetlla

ESTRENA EN SESSIÓ DE GRAN GALA

que serà filmada per ORPHEA FILMS

Aquesta pel·lícula no serà projectada aquesta temporada en cap més saló de Barcelona. Per preparar aquesta solemne estrena, el divendres tarda no es farà funció.

◆

Es despatxen localitats a la guixeta per l'estrena i dos dies successius

DIMARTS, DIA 28, NIT

GRAN GALA

FANTASIO

patrocinada per la prestigiosa revista Films Selectos *per a presentació de la gran actriu*

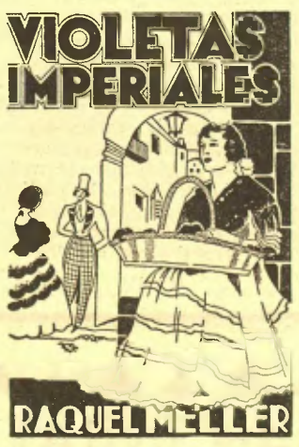

L'esdeveniment de l'any

Es venen localitats a les guixetes del Fantàsio, Centre de Localitats, i a *Films Selectos*, Diputació, 211

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria

Barbarà, 16 *** Telèfon 14186

PUBLI-CINEMA

Passeig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681

Sessió a dos quarts de quatre. A les sis, sessió especial, numerada a 2 pessetes l'entrada

REPORTATGES CINEAC

UN DIBUIX SONOR (Documental)

Noticiari Fox Sonor

CATIFA MÀGICA FOX

POT-POURRI NEOYORKÍ

Acaba de publicar-se el segon número de la Revista

CINEMA AMATEUR

amb un interessantíssim sumari i nombrosos gravats

Preu: 1 pesseta

Administració i venda:

Llibreria Catalònia

3, Ronda de Sant Pere, 3

Telèfon 12456

AFISA

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIUS

LAIETANA, 18, PRAL. B. - BARCELONA

RITZ ◆ DIUMENGE 26, A LES 10 DE LA VETLLA

Gran Ball de la Fantasia Cinematogràfica

La sensació de Carnestoltes

Per invitacions, a l'Hotel Ritz

LES LLETRES

Novel·la burgesa Novel·la proletària

La lectura d'aquesta novella castellana — *Siete domingos rojos* — apareguda suara, m'ha suggerit algunes consideracions a l'entorn d'aquest gènere que la Rússia comunista ha posat de moda en el nostre temps. Massa debatuda ha estat la qüestió de l'art proletari i l'art burgès perquè tractéssim de descobrir-hi caires nous. Per altra banda, s'ha exagerat tant l'afany de descobrir coses noves, que aviat serà una virtut ressuscitar les que hem perdut. A nosaltres, en aquest cas, no ens guia ni un interès ni l'altre i deixem al temps la tasca d'aclarir-ho tot.

Sinclair Lewis i la seva muller

Es dóna el cas paradoxal, en la novella dita proletària, que pretén viure més de cara a les realitats del moment, d'ésser la cosa més fictícia, més buida i escrita amb un grau més pujat de mala fe. El primer que sobta en aquestes produccions és el to dogmàtic i desenraonat, la mala fe de les solucions, que sacrifiquen l'humà al triomf de qualsevol teoria o d'una conveniència de l'autor, i aquella desimboltura de l'home que creu que rient-se de totes les coses i menyspreant-les sistemàticament, ja s'ho veu tot solucionat. Llegint aquestes produccions que pretenen ésser educatives i eficaces, comencem a posar en dubte l'eficàcia — en aquest sentit, naturalment — de l'obra d'art. Abans havíem de saber quin és el camí que mena al veritable benestar i a la felicitat de l'home. En tot cas no serà l'assenyalat en aquestes produccions que no poden convèncer ningú que tingui una mica de seny, i la mala fe de les quals salta massa a la vista. El mateix Sender — i consti que parlo en to general — ens pinta un amor ridícul, ridícul entre burgesos com entre obrers, entre esquerres i dretes — «que eso son vaciedades», deia Unamuno —, però Sender en nom d'aquest amor ridícul es burla de l'amor burgès. Això no solament es troba en Sender. La remarca pot fer-se àdhuc en novellistes de l'alçada d'un Sinclair Lewis, en el seu *Carrer Major* — per altra banda ple de belleses — a l'escena que retreurem. Hi ha una casadeta de poc, una noia de ciutat educada i plena d'idees d'organització i de renovament, que ha caigut en la vida quieta d'una població rural. Fa amistat amb un jove atraient i, en absència del marit, se l'emporta a casa. El novellista ens mostra que la cosa no va passar de tocar-se les mans i sospirar, i després, ple d'indignació, trona contra el poble que murmurava suposant que hi havia hagut molt més. I ara dic jo: o hi ha mal o no hi ha mal a dur-lo a casa. Si hi ha mal, té raó el poble; si no hi ha mal, no cal excusar-ho amb la idiotesa del que va succeir, que al fi i al cap no passa d'ésser un accident com qualsevol altre, que no prova ni justifica res, i que pot molt ben ésser més a prop de les conveniències de l'autor que de la veritat, encara que això, en el cas present, sigui una cosa secundària.

Retreiem això per demostrar a l'extrem on pot menar aquest afany de renovació i d'ensenyament. En Sender es blasma una noia perquè plora la mort del seu pare *como una burguesa* i s'empesca tota una teoria sobre la mort proletària. Totes les coses són renovades i capgirades amb una gran facilitat. Els pensadors moderns es preocupen de la nova ètica i la fan objecte de profundes meditacions. En mans d'aquesta gent, però, tot es simplifica i totes les coses davenen d'una gran claredat, no pas perquè tinguin el do de simplificar i aclarir, sinó perquè prescindeixen sense escrúpols del que no els convé.

«*Qué idiota ha sido el mundo hasta ahora!*», diu un personatge de Sender, amb aquell convenciment d'haver-ho sobrepujat tot i de posseir tots els secrets. I en aquesta frase sembla concloure's el sentit de tot l'art proletari. Una lluita per canviar-ho tot. Al fons, una cosa senzillíssima i d'una gran simplicitat: el que era blanc serà negre, i si abans reies, ara has de plorar. Tot ha d'ésser nou i tot canviat. Les prostitutes seran santes com en Pilniak, i els lladres, si roben la burgesia com Stalin, seran glorificats. L'amor no s'assemblarà a l'amor, ni el dolor ni l'odi. Tot ha d'ésser canviat, tot portat sense cap mirament, amb totes les paraules gruixudes del diccionari i amb tots els renecs.

«*Qué idiota ha sido el mundo hasta ahora!*»... I tanmateix, és possible que al fons sigui així; que segui veritat que el món ha estat idiota. Es molt possible que tot el que hem venerat fins ara, en aquest sentit, siguin enganys, que hàgim corregut darrera de fantasmes, però, en tot cas, la veritat no s'hauria refugiat pas en les solucions que ens en donen en aquestes pàgines escrites d'espatlles a tot raonament i a tota reflexió i al marge de les inquietuds i els sentiments que han mogut sempre la Humanitat. Al cap i a la fi les solucions són massa fàcils, massa plenes de grolleries i arbitrarietats, i no podem creure que un, després d'haver escrit un llibre d'aquests, es senti tranquil·litzat i cregui sincerament que ha contribuït a l'emancipació de l'obrer i ha ajudat a l'obra del progrés i el benestar social, perquè són coses que han d'arribar a cansar els mateixos a qui pretenen afavorir.

S. JUAN ARBO

Novetats en Viatges - Geografia

Gerbault: **L'Evangile du Soleil** (il·lustrat) . . . . Ptes. 8'25
H. de Monfreid: **Croisière du Hachich** (il·lustrat) . » 8'25
P. Baver: **A l'Assaut du Kangchenjunga.** 18,580 m. **Illes Baléares, Majorque, Minorque, Ibiza.** (Els Guides Bleus - il·lustrats) . » 5'50
J. M.ª de Pallejà: **Sobre la pista de animales salvajes.** . . . . . » 12'—
Fernàndez Flòrez: **Conquista del Horizonte** (els 2 volums) . . . . . » 10'—
N. M.ª Rubió Tudurí: **Sahara Níger** . . . . . » 8'—
A. Bertrana: **Islas de Ensueño** (il·lustrat) . . . » 3'50

LLIBRERIA FRANCESA RAMBLA DEL MIG, 8 i 10

VARIETATS

Dimissió de Heinrich Mann

De vegades, les notícies de les agències s'han d'acollir amb precaucions. Per no haver-ho fet així, vàrem donar per mort — cosa en què d'altra banda coincidírem amb tots els diaris barcelonins — l'escriptor anglès Galsworthy quan encara havia de tardar uns dies a morir.

Ara, alguns telegrames han donat la nova que Thomas Mann havia dimitit de l'Acadèmia Prussiana, quan el que ha pres aquesta decisió ha estat el seu germà, Heinrich.

Voleu saber per què Heinrich Mann ha dimitit, com la pintora Kallovitz? Tots dos havien signat un manifest als intellectuals d'esquerra, entre els quals figuren, és clar, socialistes i comunistes, que ha estat fixat pels carrers de Berlín. El ministre d'Instrucció pública, Rust, ha amenaçat amb dissoldre l'Acadèmia si aquest parell d'inconformistes seguien formant-ne part. El president de la corporació, von Schilling (que és músic), els convocà i els avisà què passava. Mann declarà que ell no era comunista, ans al contrari sovint els comunistes l'han atacat, però que s'havia cregut en el deure de collaborar en una crida als republicans. Per no crear conflictes a l'Acadèmia, se'n retirava, actitud en la qual el seguien, demés de frau Kallovitz, els acadèmics Wagner, Schäffer, Olbener i probablement algun altre.

Heinrich Mann

El "Comboi del Llibre"

A fi d'escampar el llibre italià en els més petits centres de províncies, el govern italià ha adoptat un mitjà empescat pel futurista Marinetti, de l'Acadèmia Italiana.

Uns quants autocars transportaran, l'un una màquina tipogràfica per a la impressió d'avisos i cartells; un altre un aparell de ràdio gràcies al qual els escriptors podran fer-se sentir per un públic vast; un tercer cotxe, una llibreria. Aquest comboi visitarà sobretot els llocs més retirats d'Itàlia. El personal acompanyant del comboi donarà explicacions sobre les obres i dirigirà l'edició d'una col·lecció vulgaritzadora.

Facècies dictatorials

Els «Treize» de *L'Intransigeant* van recollir i publicar aquesta carta escrita per un editor italià a un conegut novellista francès:

«Sobre el preu de cessió per a l'editor, esperava la comunicació de la «Société des Gens de Lettres»; però molts editors italians m'han assegurat que totes les obres publicades a França abans del mes d'agost de 1921 i que encara no han estat traduïdes a l'italià són del domini públic, és a dir que, per a la traducció i la publicació d'aquestes obres a Itàlia, no cal pagar res a l'autor ni a l'editor francesos... Es veritat això?»

L'autor que rebé aquesta lletra ha publicat llibres abans de 1921. Es Georges d'Esparbès. S'informà: el fet era exacte.

Com que la cosa costava de creure, els «Treize» s'informaren a la «Société des Gens de Lettres».

Segons la resposta d'aquesta entitat, resulta que el govern mussolinià ha pres la decisió unilateral de decretar «que tota obra estrangera escrita abans de 1921 havia caigut en el domini públic i havia d'ésser considerada com a tal. Hom pot doncs traduir-la a l'italià sense deure res a l'autor ni a l'editor...»

ANTICIPACIONS

El darrer llibre de Huxley

La temença de la mort ha estat sempre un gran instrument creador de vida. I el seu resultat immediat, aquest daler d'immortalitat, de supervivència, és el que segurament mena molts homes a donar esguards sobre el futur, i a imaginar el destí de la nostra societat i el canvi que han de sofrir les condicions de vida. Els anglesos han tingut sempre un tirat exemplar envers aquests exercicis i Thomas Moore, amb la seva *Utopia*; Samuel Butler, Bulwer Lytton, Conan Doyle, Benson, i principalment Wells, ens han proposat més d'una vegada aquests viatges enllà dels anys, excursions que donen un camp ben extens a la imaginació. En l'esperit britànic, però, aquesta darrera qualitat sempre és subordinada a la lògica més estricta, i així els dos darrers exemplars d'aquest gènere d'anticipacions, *Public Faces*, de Harold Nicholson, i *Brave New World*, d'Aldous Huxley, tenen uns sòlids fonaments en una pila de teories possibles i actuals.

L'obra de Nicholson, pel seu abast estrictament polític i pacifista, s'emparenta amb *La Dictadura de Mr. Parham*, de Wells. *Brave New World* (Brau Nou Món, d'una citació de *La Tempestat*, de Shakespeare) té, en canvi, una originalitat de concepció i una agilitat d'idees que acredita una vegada més l'autor d'*Antic Hay* i *Point Counterpoint* d'ésser un esperit observador i un dels més lúcids diagnosticadors de les falles de la nostra època. En efecte, *Brave New World* descriu la humanitat d'ací a mil anys, en plena època *fordiana*, però envesteix de passada una pila de grans tòpics de la nostra època: la racionalització, la mecanització envaïdores, la felicitat en sèrie, que ja inspiraven a Duhamel la seva famosa diatriba contra la civilització americana, són dutes al punt àlgid per aquest curiós llibre de Huxley. En ell totes les utopies són realitzables i han estat superades. El lema triple de l'Estat Mundial: Comunitat, Identitat i Estabilitat, regeix la vida de tots els éssers.

Aldous Huxley

Hom ha suprimit la individualitat, monstre perillós, enemic implacable de la solidaritat universal. L'art i la ciència són acuradament controlats. Els infants no neixen, sinó que a través d'un enginyós i divertit procés d'incubació són «desembotellats», després de la fecundació artificial dels òvuls cedits per dones generoses. Hom produeix en aquestes gegantines incubadores sèries inacabables de bessons (un mateix òvul es subdivideix en seixanta o noranta embrions, idèntics en tot), i això permet una extraordinària eficiència del treball. Altrament l'ordre social, basat en la felicitat de tothom, comporta diferències: hom predestina durant la incubació els individus, segons les aptituds racials i les necessitats collectives, i hi ha *alfes* intelligents, *betes* secundaris, *deltes*, *gammes* i *èpsilons*, d'intelligència decreixent i aptes per als treballs més baixos. La vida sexual, considerada com a cosa normal, necessària i saludable, és iniciada en la infantesa, i hom predica el dogma de l'evitació dels desigs reprimits i les afeccions durables. Es una blasfèmia anti-social fer durar gaire un lligam sexual i la religió racional de *Nostre Ford* o bé *Nostre Freud*, amb el venerat símbol de la *T*, es basa en la solidaritat universal i en la supressió de la personalitat. Huxley ens descriu un curiós servei religiós d'aquest culte que fa pensar, salvant la negror de les tintes, en les misses negres del *Là-Bas*, de Huysmans, o en l'escea del jubileu del film *Hallelujah*.

Una parella circumstancial d'aquest món emprèn un viatge de plaer i visita una «reserva de salvatges», al Nou Mèxic. Allà hom ha deixat viure, en l'embrutiment de les tradicions i la manca d'higiene, les restes de tribus indígenes, naturalment (i amb gran escàndol dels civilitzats) vivípares. Aquesta parella, en la qual l'home es sent una mica atacat del mal de la individualitat, troba entre els salvatges una dona civilitzada, abandonada allà, feia vint anys, en una altra excursió de plaer, i que es trobà gràvida, per la seva vergonya, i deslliurà un fill. Hom els rescatarà i els durà a la vida agradable de la civilització, en la qual si hom té alguna contrarietat o simplement s'avorreix, un estupefaent inofensiu anomenat *soma* dóna la felicitat i l'oblit. Allà la mare, envellida i gastada, mor, i el fill, que en la seva vida salvatge ha llegit un vell exemplar de Shakespeare (ara prohibit), topa violentament amb tota la concepció del món modern que fereix la seva sensibilitat i ofèn els seus prejudicis de salvatge. La seva posició de defensor de la nostra moral arcaica esdevé terriblement immoral als ulls de tothom. Després d'una discussió amb un dels controladors del món, que és un dels capítols més intelligents del llibre, el salvatge es retira a fer de nou ermità, fins que la gent desenfeinada el descobreix, la seva penitència esdevé un còmic espectacle, hom en treu pretext per a una saludable orgia i el minyó, desesperat i avergonyit, es penja.

Es molt difícil de resumir l'argument d'una obra que té tot l'encís en la rigorosa lògica de les bases de la vida en el *brau nou món* (cal no oblidar que tant el pare de Huxley, amic i seguidor de Darwin, com el seu germà Julian, són notabilíssims biòlegs, i ell mateix té una sòlida formació científica). Hi ha una pila de detalls divertits o impressionants que fan d'aquesta novella no tan sols una obra interessant i distreta, sinó una font de meditacions profundes i transcendentals. La manera com el nou codi moral de la societat és inculcat a la joventut mitjançant la hipnopèdia (ensenyament durant el somni) i la sòlida base de prejudicis o regles de conducta que això produeix són unes troballes de les quals Huxley sap treure una pila d'efectes en el curs de la novella. Les idees que hom té sobre la felicitat universal i que troben un intèrpret irònic en la persona del Controlador del Món són també força interessants. «La passió i la neurastènia signifiquen inestabilitat.» «Hom no pot obtenir una civilització duradora sense una pila de vicis agradables.» I encara: «La civilització no té absolutament cap necessitat de la noblesa o l'heroisme. Aquestes coses són símptomes d'ineficàcia política. En una societat convenientment organitzada com la nostra ningú no té cap oportunitat d'ésser noble o heroic.» «Abans — segueix explicant el personatge de Huxley — hi havia guerres, hi havia temptacions a resistir, malalties a sofrir, objectes d'amor, pels quals calia lluitar o que hom havia de defensar... Tot això ja no existeix. Per tant, quina necessitat hi ha de l'heroisme, del sacrifici o del conhort de la religió? Si algun moment desagradable es produeix, tanmateix, tenim la *soma*, sempre a punt de donar-nos unes vacances.» Huxley s'ha basat, en moltes coses de la seva sàtira, sobre la realitat russa. Però, tanmateix, és tota la nostra civilització que és passada en revista, tot rient, rient, en la seva darrera novella.

RAFAEL TASIS I MARCA

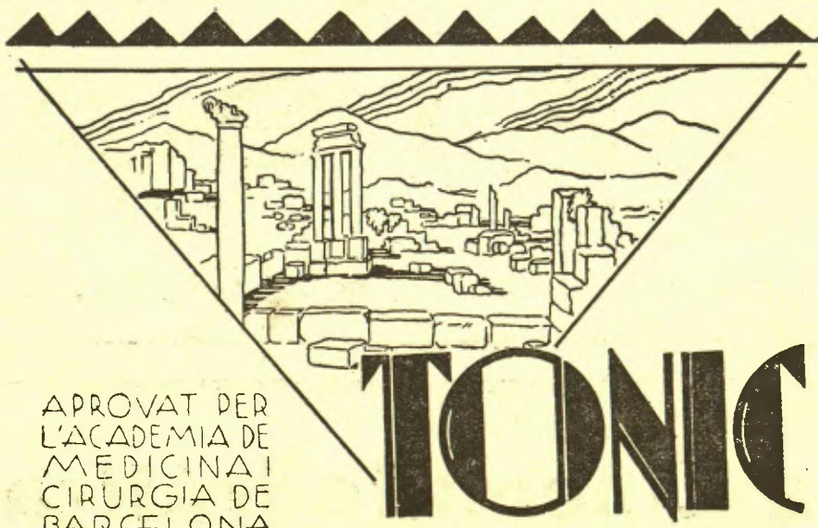

EN L'INDIVIDU COM EN LA COL·LECTIVITAT...
Tot mor si manca el nervi que li dona vida i energia.
Sense un cervell plè de vigor tot és tristesa i decadencia.

APROVAT PER L'ACADEMIA DE MEDICINA I CIRURGIA DE BARCELONA

TONIC NERVIOS CERA

VENDA FARMACIAS

LABORATORIS CERA S.A. VICO, 18 y COPERNICO 35 al 39.-BARCELONA

LES ARTS I ELS ARTISTES

Un ianqui a Barcelona

Aquell Calder que us presentàvem fa cinc mesos — «immens, feixuc com un pes fort retirat, amb un rostre de nen de bolquers i l'aire sanitós d'un *farmer* de Wyoming o de Nebraska» —, ha tornat a passar per Barcelona. Ja ens hem ocupat altres vegades d'Alexandre Calder. MIRADOR li dedicava la setmana passada un comentari, que era una visió justíssima de les representacions de circ i de l'exposició d'objectes i dibuixos que aquest escultor americà ha efectuat darrerament a Barcelona. Però Calder, tant o més important com a home que com artista, és un temperament tan original que ens sembla que val la pena d'insistir.

Hem fet amb Calder l'inevitable *tournée des grands ducs* pel districte V. El *barrio chino* — com diu ell en un espanyol de clown americà — el té enternit. L'altra vegada ja s'hi va divertir de vallent. Ara hi ha volgut tornar de totes passades. Sabem que a París no parlava a les seves amistats d'altra cosa. «Sobretot que no el tirin a terra — exclama —, o si no no em veureu més a Barcelona.» El tranquillitzem. Fa tants anys que en parlen i no es decideixen mai... Els andròginis preciosistes de Cal Sacristà l'intriguen. El quadro flamenc del Bar del Manquet l'entusiasma... Allà, entre dues danses, li parlem del seu circ. L'informem d'allò que tothom diu. Que ell es diverteix més amb els seus ninots de filferro i drap que no els espectadors. I Calder, que té les rèpliques inesperades i desconcertants dels pallassos genials, ens contesta amb impagable serietat: «*Sûre*! Jo tinc tot el públic al davant per a divertir-me, mentre que el públic només es pot divertir amb mi.»

L'endemà el retrobem a les Galeries Syra. El dia abans de les seves exhibicions. S'entesta a oferir-nos les primícies dels seus objectes i dels seus dibuixos. I agafa la carpeta on guarda les seves guaixes. L'obre. Però tots els dibuixos estan collocats a l'inrevés. Amb tot, ell no s'immuta. Es disposa a ensenyar-nos-els. I davant les nostres protestes, engega: «No hi fa res. Així el dia de l'exposició, quan els veureu del dret, us semblaran uns altres i tindreu una sorpresa.» Calder, ja ho hem dit, veritable criatura gran, es diverteix amb tot. Amb el seu circ. I amb els seus dibuixos, també. Mentre un altre artista us mostra les seves obres amb gran serietat i emoció continguda — la impassibilitat que gasta i el silenci que observa Joan Miró en aquests casos fan una gran impressió —, Calder subratlla irònicament i ingènuament els seus dibuixos que us va ensenyant: «Això és l'esquelet d'un Tal (un dels assistents). Això altre és una bomba de les que exploten al *barrio chino*...», i altres facècies infantils per l'estil.

Ja coneixeu el seu circ. I la setmana passada us fou oferta una descripció molt exacta dels objectes. Amb tot, ens permetrem afegir alguns mots sobre l'exposició privada d'aquests i dels dibuixos que, organitzada per ADLAN, tingué lloc a les Galeries Syra dilluns va fer vuit dies. Aquella nit, al costat del frac impecable d'un *speaker*, flemàtic com un habitant de la dolça Albió, al costat dels smokings dels cavallers i dels vestits de nit de les dames, Calder, la cabellera indòmita sense pentinar, la seva cadència de simi gegant o d'ós polar dins l'americana de xeviot que li ve gran, els pantalons de franella sense planxar i les sabates de gamusa pelades, creava un contrast curiosíssim. Les Galeries Syra feien goig de debò. Hi havia de tot. Russolo, l'home que al costat de Marinetti jugà un rol tan important a l'època heroica del futurisme italià, passejava per la sala la seva actual barbeta feixista i *poivre et sel* i acollia les presentacions amb untuosa cerimoniositat. A Mr. i Mrs. Muir Whitehill, uns nordamericans que va invitar Calder, els va començar a rodar el cap així que van veure el primer objecte i no els va parar fins acabada la sessió. En un recó, figureta de pessebre, absent com una flor, hi ha Joan Miró que somia amb els ulls fits en un altre món. En els moments de més quietud, quan l'expectació és més viva, una veu inoportuna forada invariablement el silenci i malda per a fer-se remarcar: Carles Sindreu i Pons que desafina...

I Calder comença a treure objectes. I ens fa l'efecte d'assistir a una veritable classe d'astronomia. «No ho havíem vist mai», exclamen alguns davant aquella mecànica celeste i aquell moviment d'astres en miniatura. En aquests temps de plagi descarat, de repetició eterna i de moltonisme artístic, que en fa de goig poder dir davant una obra «No ho havíem vist mai», i poder tenir la mateixa sensació de cosa insospitada que ha d'experimentar el salvatge davant una gramola o una Gillette que ignorava! Què es proposa Calder amb els seus objectes? Escoltem-lo com s'explica en el seu francès pintoresc i divertit: «He desitjat abans de tot donar una sensació dels objectes en l'espai, de velocitats travessant entre els objectes i de diferències entre les densitats atmosfèriques. Més tard, he tingut la idea que les distàncies han d'ésser variables per a donar una universalitat a aquestes construccions que volen suggerir sistemes universals. I després la idea del moviment, de moviments que són bells en si. He fet algunes construccions que estan animades per motorets i altres que estan mogudes per la gravetat, com aquestes que he portat.»

Calder té un temperament més dinàmic que estàtic. Mentre altres artistes senten la plasticitat de les formes quietes, ell sent més que res el moviment. En el circ, no cerca la bella actitud de l'acròbata, com faria un altre escultor, sinó els exercicis més dinàmics. I en els seus objectes la forma, d'una simplicitat esquelètica, ha estat reduïda a la mínima expressió, l'estrictament necessari per a produir el moviment. En els seus objectes s'observa la mateixa paciència, la mateixa precisió, el mateix sentit de l'equilibri i, sobretot, el mateix formidable enginy que ha calgut per a construir les seves figuretes de circ. Objectes mòbils i circ. Aquest és el veritable Calder. Molt més autèntic que el dels dibuixos, massa influenciats per Miró i Picasso. Excepció feta dels deliciosos dibuixos de circ, una mostra dels quals reproduim.

SEBASTIÀ GASCH

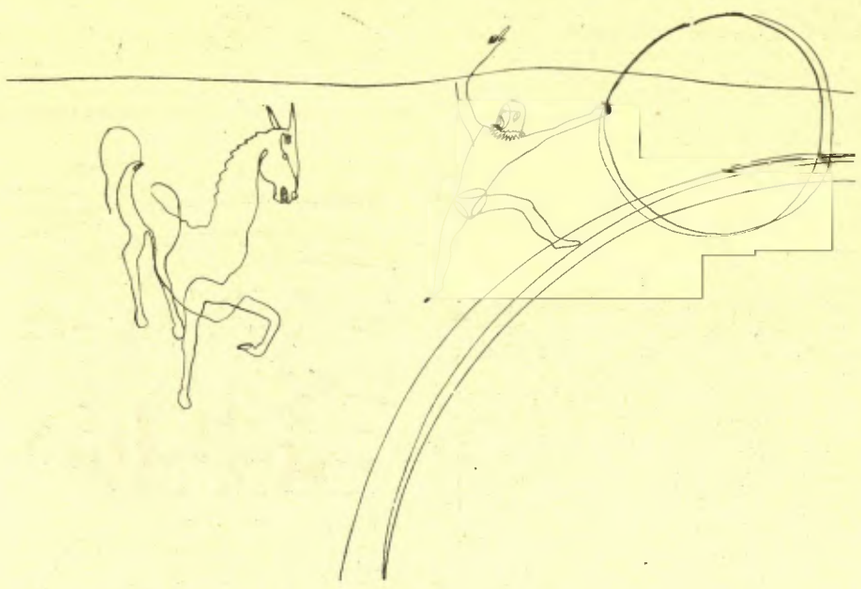

A. Calder. — Dibuix

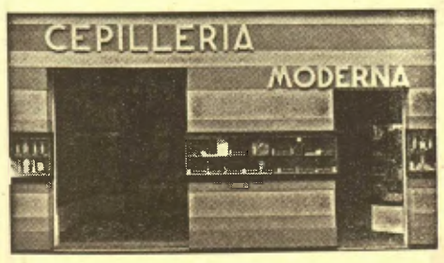

raspalls per a tots els usos
articles de neteja—objectes per a presents
rambla catalunya, 40

PROJECTOR

El cartell

El conegut cartellista Cassandre ha volgut definir en els paràgrafs següents — publicats pels *Cahiers jaunes* — la definició del seu art:

«Un cartell és fet per a ésser *vist*. Això és un truisme, però s'oblida massa sovint, tot i ésser la condició *sine qua non* de la seva existència: un orador àfon, per més eloqüent que fos, tindrà poques probabilitats de convèncer el seu auditori.

»La visibilitat d'un cartell no depèn d'un contrast de colors, sinó únicament d'una relació de *valors* clars i foscos. Tot color té un *valor*, sens dubte: un roig tindrà sempre un valor superior al d'un groc; però en tant que promotor d'una sensació colorida, el color només pot ésser emprat com a mitjà d'expressió i no com a element de visibilitat.

»Un cartell és abans que res una *paraula*. Es a dir, abans que res ha de fer una publicitat de notorietat. Però ha de crear, entorn d'aquesta paraula, una sèrie d'associacions d'idees simples. Com que ha de fer-ho molt ràpidament, ho farà en el llenguatge mateix del pensament: la *imatge*.

»El cartell no pot viure si no posseeix la seva personalitat pròpia, que a més a més no pot ésser altra sinó la de l'artista que l'ha concebut. Per tant, no ha d'ésser forçosament *simpàtica*. Tant li fa: no demanem al transeünt que l'estimi, sinó que la ressenti.

»Un cartell que no tingués cap personalitat, no toparia amb ningú i segur que se'n duria la major part de sufragis. Però, no és això precisament el que ocorre amb la mediocritat? Per no xocar amb ningú, caldria que fos una *habitud*; així tindria, doncs, des de la seva naixença, la sort d'aquell quadro penjat al nostre menjador des d'anys ha i que ja ni *veiem* tan sols...

»En una paraula, un cartell vivent ens sorpendrà sempre, perquè imposarà al nostre esperit una concepció inesperada, una imatge nova, que, d'altra banda, al cap d'un cert temps es convertirà en una habitud.

»Només fins aquest moment no podrà reunir la unanimitat dels sufragis, però també en aquest moment haurà cessat de *viure*.»

Rodin i Rilke

Rainer Maria Rilke fou durant set anys el secretari d'Auguste Rodin. En dedicar, el poeta a l'escultor, un exemplar d'un llibre seu, escrivia: «Espero que s'hi reconeixerà com la vostra obra i el vostre exemple m'han obligat a progressos definitius, car si algun dia m'anomenen entre els que han seguit dignament la naturalesa, serà perquè he estat de tot cor el vostre alumne obedient i convençut.»

Aquesta influència de Rodin sobre Rilke és estudiada per H. Zylbeberg en la *Revue d'Allemagne*. Rilke, gràcies a Rodin, perd la seva impaciència i s'adona de la necessitat d'una disciplina severa. El poeta reconeix que Rodin, l'obrer, l'artesà pacient, l'ha despullat d'aquella falsa *rêverie* que no és més que peresa. L'artista només viu quan crea, i crear no es sinó conjurar sense parar, gràcies a un esforç de transmutació plàstica, les puixances malsanes del somni. Rilke ho ha comprès, però així i tot el treball encara el fastigueja, el creu contrari a la seva naturalesa. Però cada dia, en la vida de Rodin, hi ha un descobriment nou, un progrés. Rilke, al seu costat, aprèn de conèixer el món exterior, i la curiositat i l'interès de Rodin li desvetllen tot de noves perspectives.

Zylbeberg fa notar que Rilke, abans de conèixer Rodin, semblava ignorar la carn i la sang; de l'amor, els seus herois només coneixen la nostàlgia i el somni. Després, s'infiltra en ells l'atractiu misteriós dels cossos.

GUTEMBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utillatge per les

Arts Gràfiques

Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

—Mira, Joan, t'ha caigut un paquet.
—Ja ho sé, dona. Fa més d'un quilòmetre que li estic donant puntades de peu.

(*The Humorist*, Londres)

"Ritorniam all'antico"

Waldemar George acaba de publicar a les *Editions des Chroniques du Jour* un llibre curiós i valuós que s'intitula *Profits et Pertes de l'Art Contemporain*, càlid i eloqüent allegat en favor de l'art antic, en pro de l'Escola i de l'Acadèmia. Eloqüent sempre, mai W. George no se'ns havia aparegut tan persuasiu. Potser perquè les seves actuals idees coincideixen estretament amb les que de vint anys ençà vinc recomanant com les úniques salvadores en el desori artístic i esteticista actual. Vegeu si no:

David. — El soldat de Marathon (*Col. Anyés*)

L'art és vocació de l'esperit i mode de coneixement. La llibertat irreflexiva en art és una carrera cap a l'estimbat. L'home considera pejorativament les convencions quan és el cert que aquestes són una regla de vida i la veritable contextura de la Intelligència. L'artista actual negligeix l'home, el relega, i en canvi tendeix a valoritzar l'autòmata i el ninot, a geometritzar i esbocinar la Natura; Manet és el primer pas cap a la instauració del ninot; després Gauguin, el fracassat, dóna una nova gran passa; la seva fugida a Tahiti és una deserció, l'evasió, la confessió del seu fracàs; adora els déus tahitians per odi als déus llatins i grecs; alhora abomina de l'Escola de Belles Arts i del Classicisme que s'hi ensenya; Gauguin representa també un gran pas cap a l'anihilament de la intelligència. El públic que no acceptava Manet tenia més raó del que sembla, perquè demostrava posseir una capacitat de reacció que no sap o que no pot reaccionar contra les insànies dels dadaismes i sobrerealismes, es delata tan insà com aquelles i notòriament inert. La superstició de la velocitat és un senyal de degeneració: l'home més fort no és pas el més veloç, sinó aquell que pot frenar a temps, J. L. David, per exemple, que aconsegueix retardar el triomf del Romanticisme; l'estil de Paul Morand no és pas una síntesi, com s'ha volgut fer creure, sinó un escamotatge de mal gust, un esquelet d'estil. Picasso és un pintor de petites coses talentoses, però no té res del geni que se li suposa: no sap compondre ni emprendre res d'envergadura; les seves obres no són coordinades, sinó discordes, com fragments juxtaposats; l'espai on es projecten els saltimbanquis i els arlequins limfàtics de Picasso és un desert, una buidor; els seus intervals són neutres; les formes, sense carcassa, espectrals; al concepte d'una natura considerada com a principi primer Picasso oposa *l'art*, una geometria ineficaç; Picasso desconeix les lleis essencials de la creació i de la creixença; el període romà de Picasso revela un esperit satànic, fonamentalment viciat; per més que faci, per molt que persegueixi l'harmonia, Picasso no engendra sinó gastaments; el Cubisme és una estrafolària dosificació de dogmàtica escolar, d'esperit geomètric i de fantasia fingida: el Cubisme no és cap disciplina fecunda. Léger és, a la fi, l'*aboutissant* de l'autòmata, ell consagra l'anihilació de l'home pensador i actiu; l'obra d'art, tal com ell la concep, procedeix de la tecnologia. L'home d'ara es creu superior al de començament de segle perquè les modes d'aquell temps el fan partir de riure quan reapareixen en els films anacrònics; no veu que ell mateix i les modes d'ara són igualment anacròniques i risibles per a la gent que ja està anant al cinema d'aquí a vint anys... La tipografia de moda és el més clar exponent de l'estupidesa dels esnobismes actuals: el dibuixant de lletres concep avui un alfabet talment com Léger concep el cos humà. Els ballets russos més atrevits són la consagració de l'automatisme i de la inintelligència. Així mateix l'escenografia soviètica és expressió i consagració de la nuditat espiritual dels temps que corren. L'utilitarisme i el funcionalisme de l'arquitectura i de l'ebenisteria més revolucionàries expressen amb llur aridesa la dels homes que posen en pràctica aquelles idees simplistes. L'engrescament per l'art dels cafres i hotentots no és sinó una revifalla del negrito que traginem en el subconscient, i que l'home civilitzat repellia fins ara, cada dia amb més pudor i dignitat. L'art popular no és res: només els pobles germànics, només Josep Strzygowski, poden fer bocades d'aquesta misèria simplement etnogràfica, perquè per a ells és un llevat que equival fatalment a la solta i pregonesa dels sentiments greco-llatins. L'art ha d'estar al servei de la pura Realitat, perquè aquesta ho és tot i és el millor de la vida: l'art és realitat. L'art humanista és aquell del qual l'home és el mòdul, un art que incorpora a l'home la Natura; l'home és per a l'artista no sols un motiu artístic sinó una paraula directa del pensament i una mesura comuna; la inhumanitat de l'art modern de caient bàrbar ja es delatà quan els pintors evitaven, per inèrcia, de pintar l'esguard humà — l'esguard, que és el signe més colpidor de la vida intelligent i sensitiva: l'esguard és el nexe principal de la composició, i ho és àdhuc quan en la composició els cossos divergeixen, si tan sols els esguards la concentren. L'art greco-romà i l'escultura gòtica són cristallització diamantina de l'Humanisme i el motor d'Europa, l'esperit europeu: tant com aquestes llums s'apaguin així mateix s'esmorteiran l'esperit i l'ordre europeus.

Heus ací un enfilall d'idees de Waldemar George que no són cap novetat pels nostres lectors. El que sí apareix com una novetat, i de notòria importància, és el fet que precisament el paladí de l'art més esnob sigui qui les defensi. Aquesta actitud de W. George implica el repudi de tots aquells esnobismes tan comprometedors com eixorcs. A hores d'ara Waldemar George ja no està per aquestes bestieses.

Waldemar George no és just però en totes les seves apreciacions de darrera hora. Com la majoria dels neòfits, rellisca cap a les exageracions i els arboraments; per això va fins a reclamar de l'academisme àdhuc els vicis i errors averats, les *lubies* superades avui dia: tals, per exemple, el composicionisme formulístic, la bellesa abstracta, les lleis de l'harmonia, la unitat d'acció, la imperfectibilitat i la impossibilitat d'evolució respecte de l'art clàssic, la confusió entre l'art pur i l'art decoratiu, l'engrapament i domini de la Natura per l'home, etc. I, conseqüència del susdit arborament, les deduccions no menys ràncies que d'aquelles manies i errors el nostre autor treu amb evident precipitació: la negació absoluta de la Llibertat, l'escarni de la Democràcia, el Catolicisme salvador, els horrors de la illustració divulgada... tota la lira reaccionària. Conflicte que no és pas la primera vegada que es manifesta en els pensadors moderns; tema d'alta consideració si l'enfoquem tan sols des del punt de vista esteticista.

Waldemar George percep, després d'haver-s'hi entollat, la degeneració que sofrí un bon sector de l'art modern en allunyar-se de la concepció greco-llatina del món; però, creient tal vegada impossible el retorn a aquell estat d'esperit de l'Antiguitat, reclama el retorn, almenys, a l'Academisme, a l'Escolasticisme amb tots els seus defectes. Això ens sembla excessiu i contraproduent. Ens hauria plagut més un anhel de retorn a l'Hellenisme, ni que fos amb tots els seus vicis, àdhuc a desgrat de la impossibilitat evident en què tot el món es troba de refer-se una psicologia hellènica..., perquè això darrer no és obstacle. El Catolicisme bé es desenrotlla segons un prototipus sentimental la psicologia del qual fa vint segles que es troba esbravada. D'altra banda, cada dia serà més favorable, si no l'adopció d'aquella psicologia, la seva comprensió, i àdhuc la seva adequació a l'Humanisme de sempre.

El magnífic llibre darrerament publicat per Waldemar George és un senyal dels temps, un bon i esperançador senyal. Després de tants anys de predicar això mateix en el desert, sol com un orat, aquest llibre m'és com un refrigeri.

JOAN SACS

CAMISERIA FITO BARCELONA

Fi de temporada
Articles a fora preu
durant el mes de febrer
JAUME I, 11
Telèfon 11655

SALA D'EXPOSICIONS

Objectes per a presents
Vidres, Laques i Porcellanes

GALERIES SYRA
DIPUTACIÓ, 262
TELÈFON 18710

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 199
Teleg.: "Carburos"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73011

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 °/₀ DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

A L'OLYMPIA

Els amateurs del Turó

Com a èxit de públic, no es pot pas queixar el Tennis Club del Turó. Els carrers dels voltants de l'Olympia vessaven d'autos, i el local mateix vessava de gent, i quina gent! Ben poques senyores no vestien de nit i la majoria d'homes duien smoking. Com que ben poques localitats eren numerades, el públic hi acudí d'hora per a tenir bon lloc. S'armà un gran bullit amb les llotges — que aquestes sí que eren numerades — i amb els seients reservats a la premsa, d'on desaparegué el retolet indicador per obra d'una senyora voluminosa i passada de moda el nom de la qual no volem recordar. Els organitzadors feren el possible per arranjar-ho, i no hi hagué (que sapiguem) cap duel, reparació anacrònica que algú mig insinuà, sense trobar una acollida gaire entusiasta. En fi, tothom s'arreglà com pogué, rondinant o sense rondinar; molts es quedaren drets pels espais ex-lliures, es dugueren cadires del cafè, i hom es disposà a veure tres hores i mitja d'espectacle, mixt de circ i de music-hall.

Massa hores, realment, per a una exhibició d'*amateurs* en un programa de circ, en el qual per força els professionals queden sempre millor. La bona voluntat i un entrenament més o menys llarg no poden suplir un entrenament de tota la vida, tan dur com el més pesat dels oficis manuals. El recurs dels aficionats és la paròdia, cosa que entengueren l'estiu passat uns altres tennistes, els d'Horta; en canvi, ara, els del Turó han treballat amb una bona fe que el resultat no ha premiat prou.

L'espectacle fou presentat — en castellà — per Josep Maria Sagnier, del cos jurídic militar. Ni a ell, ni al tennista Eduard Flaquer — que feia de cap de pista, ofici per al qual té, si altra cosa no, el tipus, i també parlava en castellà —, els poguérem entendre a causa dels aplaudiments. Però, a jutjar pel que digué Flaquer en altres parlaments, la pèrdua no fou de consideració.

El conegut professor d'equitació Arseni Abad, i quatre genets més, realitzaren alguns números apreciables. Els fenòmens de fira que els seguiren no foren prou distrets, com tampoc un parell de pallassos, dits Soka i Kim. Aquesta primera part ha acabat amb una corrida, presidida per Luis de Satrústegui i bon nombre de manoles, unes més sandungueres que altres. La corrida ha tingut alguns moments bons.

La segona part, omplerta amb tres números de revista, ha estat el millor de la nit. Tant el primer número, de *girls*; com el segon, a dos pianos tocats per R. Vicente i M. Regàs; com el tercer, fantasia olímpica de *girls* i *boys*, és del millor que es pot veure, i no per aficionats solament. Vestuari, decorat, música, tot era de qualitat. I sobretot, la *vedette*, Victòria Udaeta, una veritable troballa, capaç ella sola de sostenir un programa.

Tercera part. Una mica més d'equitació, pel cavallista Abad i dos joves voltejadors; uns quadros plàstics més o menys humorístics; uns apreciables exercicis malabarístics dels «xinesos» D. de la Huerta i N. Clarassó, ben secundats per Flaquer; Rod Lauder, no tan prodigi com ens volia fer creure, el cap de pista; un *sketch*, *Radio-Turó*, molt ben començat i agut i tot, però massa allargassat (sobretot, el rol d'aquell sapastre vestit de cupletista no es pot citar com a prova de gust), i una retreta final dirigida per Satrústegui que coincidí amb una retreta del públic, apressat per l'hora tardana i la por de les empentes als passadissos i davant del guarda-roba.

L'amant de la natura.—Això ja és massa! Fins en ple desert es troben restes de costellades!

(*Punch*, Londres)

—Quina pega! Morir-se't l'àvia el dia del partit de campionat!

—Es igual, tampoc hi hauria anat, la pobra!

(*London Opinion*)

QUAN EXISTEIXI LA TELEVISIO A DOMICILI

—Dimoni! Un creuament... Mira: la primera tiple amb barba.

(*The Humorist*, Londres)

—No tens raó. El papà ja t'ha dit que anirà donant el dot a poc a poc.

—Sí, però jo m'he casat amb tu d'un sol cop.

(*Le Journal Amusant*, París)

DISCOS

Ballables de febrer

La part musical dels films sonors representats darrerament ací, està continguda en diversos discos que corresponen precisament als estils més representatius. L'un de l'opereta vienesa, *El Vencedor*, amb dos fragments, la imprescindible marxa, d'estrèpit guerrer, amb orquestració a base de metall i que té l'inconvenient d'ésser construïda en forma que la fa poc apta per a la dansa, fi darrer de tots els discos de jazz. Tot el contrari és el vals; sembla interpretat per una orquestra americana i no té cap semblança amb els valsos que acostumen a portar els films alemanys, de ritmes molt moguts i tots calcats de les melodies del vell Strauss. Ací, la melodia pren un caràcter sentimental que s'accentua més al final, collocat a les darreres notes dels instruments de corda.

Un film el títol del qual ens feia esperar música exòtica i no s'hi troba, és *Bajo el cielo de Cuba*, del qual són dos fragments que interpreta el cèlebre cantant Lawrence Tibbett. El més reeixit és la cançoneta *Cuban love song*, de caràcter amable i per a la qual són desproporcionats els mitjans vocals de l'artista, que té de comprimir la veu. L'altre fragment, més rítmic, té menys valor musical separat de l'acció i des del disc ens apar inexpressiu. Ofereix la primera cançó, brillantment instrumentada, l'orquestra Whiteman, amb un acompanyament dolçament sincopat i amb variants fetes amb acords del metall. Fa un excellent efecte l'aparició del refrany vocal amb canvi de sonoritat, cantat a una veu amb variants del chor.

En el mateix disc hi va un fragment del film *Amor en venta*, molt ben interpretat per l'orquestra Leo Reisman que ens ofereix aquest fox.

A més a més del disc anterior, interpretat per l'orquestra Paul Whiteman, hi ha també un altre que porta per títol *Apaguem els llums*, brillant fox que serveix d'ocasió per a mostrar la puixança instrumental d'aquesta orquestra. Es dels discos de jazz més ben fets. El ritme és portat pels pianos i banjo que dominen l'orquestra. L'altre fox, *Tu m'ho dius*, pren la forma de *scherzo*, però amb ritme menys violent que l'anterior; més alegre i despreocupat, és de la millor qualitat de música coreogràfica.

Les orquestracions que ofereix l'orquestra Ambrose tenen un cert semblant amb les de Jack Hylton. També abunden en els dos fox que figuren al programa del mes, les intervencions dels instruments de corda a trio, que encomanen una certa amabilitat a la de vegades violència rítmica del jazz. En un dels fox, *Digues-ho aquesta nit*, sembla música de jazz *hot*, però el ritme és obtingut més per l'orquestració característica d'aquest, que pel predomini desigual del banjo i piano.

També hi ha un disc del gènere criollo, i cal confessar que el gènere va de baixa. Ja no són aquelles amables melodies de l'illa de Cuba servides en forma agradable per l'orquestra Azpiazu; hi anava millor una orquestració suau que no aquesta cridanera de l'orquestra cubana Lecuona. Dels dos fragments que interpreta, preferim la *Guaracha*, formada per una melodia potser no molt original, però simpàtica; és millor la part instrumental que la vocal, puix que en la música exòtica, cantant, es fa molta via cap al mal gust. Es estrany que no hi hagi manera de fer entendre a molts d'aquests artistes que actuïn a una certa distància del micròfon, puix d'altra forma no es poden entendre i l'orquestració perd totes les seves característiques i es fa confusa.

J. G.

* * *

El vencedor. — Marxa. — Orq. Marek Weber. — Cia. del Gramòfon, AE 4156. — Vals. — Id., id., id.

Bajo el cielo de Cuba. — Cançó cubana. — Lawrence Tibbet. — Cia. del Gramòfon, DA 1251. — Tramps at tea. — Id., id.

Bajo el cielo de Cuba. — Cançó cubana. — Orq Paul Whiteman. — Cia. del Gramòfon, AE 4162. — Amor en venta. — Fox. — Orq. Leo Reisman.

Apaguem els llums. — Fox. — Orq. Paul Whiteman. — Cia. del Gramòfon, AE 4171. — Tu m'ho dius. — Fox. — Id., id.

The old kitchen kettle. — Fox. — Orquestra Ambrosa. — Cia. del Gramòfon, AE 4169. — Digues-ho aquesta nit. — Fox. — Id., id., id.

Tengo una guajirita. — Guaracha. — Orquestra cubana Lecuona. — Cia. del Gramòfon, AE 4164. — Te he arrancado de mí. — Boleto.

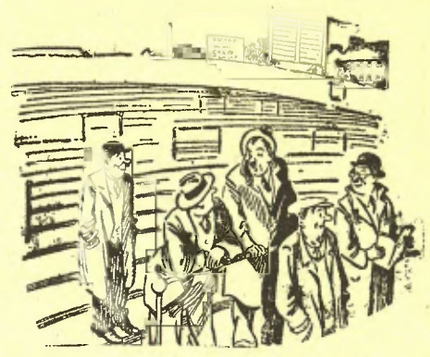

—Em va dir idiota i miop.

—I ara! Jo no us he notat mai cap defecte a la vista.

(*Everybody's Weekly*, Londres)

CATALÀ
llegeix demà i cada dia
La Publicitat
DIARI CATALÀ
Informacions completes
Articles dels millors escriptors
Seccions especials de Política, Arts, Literatura, Música, Ràdio, Finances, Esports, etc., etc.

Ifo DISCO IRROMPIBLE Ifo

RADIO CATALONIA
133 BALMES 133
AGENCIA
CROSLEY
5 lmps CHEVALIER 635 Ps
5 lámparas PICHI 585
4 lmps. CHIQUILIN 455
20 mesos de crèdit
Receptors a 2'50 ptes. setmana

UN ACLARIMENT!...

¿Per què diem que l'estació subterrània de la Plaça de Catalunya (trens del Nord i Metro Transversal)

és el mitjà de publicitat més formidable que avui dia existeix al nostre país?

Feu comparances amb el sistema de més difusió emprat fins ara i donareu raó a la nostra asseveració.

MITJÀ	QUANTITAT DE PROBABLES LECTORS DELS VOSTRES ANUNCIS	PREU	DURACIO
Premsa Diària.	150,000 (com a màximum).	1,800 ptes. una pàgina	Un dia
Plaça de Catalunya (Estació subterrània) Trens del Nord i Transversal.	3.000,000 (actualment). (Dades oficials controlades pel Departament d'Estadística).	600 ptes. (dotze espais de gran tamany, un a cada estació).	Al mes

"Agencia General de Anuncios"
(Secció Metro Transversal)

BARCELONA: Pelai, 62, 4.t. - Telèf. 15300 — Carrer de Tarragona, 7, 2.on - MADRID

IMPRESOS COSTA
Nou de la Rambla, 45
BARCELONA